

N:o 2.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till ny förordning angående mantalsskrifning; gifven Stockholms slott den 30 november 1893.

Under åberopande af bifogade utdrag af protokoll öfver finansärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed inhemta Riksdagens yttrande öfver närlagda förslag till förordning angående mantalsskrifning äfvensom Riksdagens godkännande af förslaget i de delar, som ligga till grund för utgörandet af allmänna utskylder.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

F. v. Essen.

Förslag

till

Förordning angående mantalsskrifning.

Med upphäfvande af Kongl. förordningen angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande den 20 juli 1861 och Kongl. förordningen angående mantalsskrifning eller folkräkning inom Vester- och Norrbottens läns lappmarker den 9 november 1866, så ock med ändring af hvad andra författningar innehålla mot denna förordning stridande, förordnas härmed som följer:

§ 1.

Mom. 1. Mantalsskrifning, dervid hvarje svensk undersåte utom den, som öfvergifvit riket och bosatt sig å utländsk ort, äfvensom utländsk undersåte, som är inom riket bosatt, bör till namn, födelseår och yrke i mantalslängd för det nästkommande året uppföras, skall årligen emellan den 15 november och årets slut förrättas särskildt för hvarje stad, socken å landet eller, der socken tillhör flera fögderier, fögderidel af socken samt i allmänhet försiggå inom mantalsskrifningsdistriktet, dock att, hvad landsbygden beträffar, förrättningen, efter derom hos vederbörande häradsskrifvare före september månads början af kommun gjord framställning, må kunna hållas å ställe, beläget utom distriktets område.

Mom. 2. Mantalsskrifningen förrättas å landet af häradsskrifvaren. I stad verkställes denna förrättning under magistratens tillsyn af den tjänsteman, hvilken debiteringen af kronoutskylderna åligger eller till hvars befattning förrättningen enligt särskildt meddelade föreskrifter hörer. I städer, der magistrat ej finnes, verkställes mantalsskrifningen af vederbörande häradsskrifvare.

§ 2.

Mom. 1. Efter förslag, som af häradsskrifvare och magistrater före den 15 september afgifvas, utsätter Kongl. Maj:ts befallningshafvande tider och ställen för mantalsskrifningarnes förrättande samt utfärdar derom kungörelse, innefattande jemväl fullständig underrättelse om hvad enligt denna förordning bör iakttagas samt om den för underlåtenhet deraf stadgade påföljd, hvilken kungörelse bör före den 15 oktober i kyrkorna uppläsas och derefter finnas att tillgå på uppgifvet ställe inom hvarje stad och socken.

Mom. 2. Kan mantalsskrifning icke ega rum å dag, som därför blifvit utsatt, skall Kongl. Maj:ts befallningshafvande, efter anmälan derom, ofördröjligen bestämma och kungöra annan tid för förrättningen.

§ 3.

Mom. 1. En hvar skall mantalsskrifvas der han är bosatt.

Uppehåller sig någon under olika delar af året inom särskilda mantalsskrifningsdistrikt, betraktas han såsom bosatt i det distrikt, der han vistas under sådana förhållanden, att han derstädes bör anses hafva sitt egentliga hemvist.

Den, som nästa fardag eller derförinnan kommer att flytta till annat distrikt för att öfvertaga fast egendom eller rörelse eller tillträda tjänst, bör jemte honom åtföljande personer der mantalsskrifvas.

Hustru mantalsskrifves på samma ställe som mannen.

Mom. 2. Den, som är i rikets tjänst å utländsk ort anställd, skall med sin familj och svenska betjening mantalsskrifvas inom Stockholms stad och S:t Nicolai församling.

Mom. 3. Sjöfarande, för hvilken mantalsskrifningsort enligt mom. 1 ej förefinnes, mantalsskrifves fortfarande der han senast varit i mantalslängd uppförd.

Mom. 4. Vistelse vid allmän eller enskild läroanstalt för erhållande af undervisning föranleder icke till mantalsskrifning i den ort, der läroanstalten är befintlig, derest ej annan mantalsskrifningsort saknas eller för den, som är öfver femton år gammal, särskild anmälan om mantalsskrifning göres.

Mom. 5. Den, som för sig, hustru eller minderårigt barn enligt § 1 i Kongl. förordningen den 9 juni 1871 af fattigvårdssamhälle åtnjuter full försörjning, som ej är tillfällig, mantalsskrifves inom fattigvårdssamhället motsvarande eller tillhörande distrikt.

Mom. 6. Den, som i och för arbete eller uppdrag af tillfällig beskaffenhet å annan ort sig uppehåller, må ej af sådan anledning der mantalsskrifvas.

Enahanda stadgande gäller i afseende å den, som intagits å sjukvårdsinrättning eller förbättrings- eller uppfostringsanstalt utom hemorten.

Mom. 7. Kronoarbetskarl och fånge mantalsskrifves inom det distrikt, i hvars mantalslängd han senast varit uppförd, så vida icke under arbets- eller fängelsetiden sådana förhållanden inträffat, att han på grund deraf bort, derest han vistats på fri fot, annorstädes mantalsskrifvas.

§ 4.

Mom. 1. En hvar, som ej hos annan mantalsskrifves, skall årligen vid mantalsskrifningen aflemna uppgift enligt bifogade formulär n:o 1, upptagande:

1:o) för- och tillnamn, födelseår och födelsedag samt yrke eller tjänst och hemvist för honom själf och dem, som till hans hushåll höra eller till följd af aftal om biträde vid jordbruks- eller annan rörelse eller af annan anledning skola hos honom mantalsskrifvas, dervid iakttages, att särskildt för hvarje fastighet uppgifves dervarande personal; börande i uppgiften tillika anmärkas, om någon af deri upptagna personer varit vid senaste mantalsskrifning boende på annat ställe inom distriktet;

2:o) den fasta egendom, han inom distriktet eger, besitter eller brukar, och den rörelse, han der idkar;

3:o) beloppet af den årliga afgäld eller hyra, som erlägges för hvarje af honom utarrenderad fastighet eller uthyrd lägenhet inom distriktet;

4:o) namn och hemvist för de å hans egendom inom distriktet boende eller vid hans rörelse derstädes anställda personer, som äro pligtiga att lemna särskilda mantalsuppgifter;

5:o) fartyg, som af honom eges eller för hvilket han är hufvudredare, dess dräktighet och byggnadsmaterial samt derå anbringad ångmaskins drifkraft äfvensom befälhafvares namn och mantalsskrifningsort;

6:o) den fasta egendom, som han eger, besitter eller brukar, och den rörelse, han idkar inom annat distrikt; samt

7:o) namn och mantalsskrifningsort för personer, hvilka hos honom uppehålla sig vid den tid uppgiften aflemnas, men icke böra inom distriktet mantalsskrifvas.

Mom. 2. Den, som eger, besitter eller brukar fast egendom eller idkar rörelse inom annat distrikt än det, hvarest han skall mantals-skrifvas, åligger att jemväl till mantalsskrifningen i förstnämnda distrikt aflemna uppgift angående egendomen eller rörelsen med den dertill hörande personal.

Mom. 3. Den i mom. 1 och 2 stadgade uppgiftsskyldighet gäller i tillämpliga delar äfven för allmänna inrättningars föreståndare, bolagsstyrelser och i allmänhet dem, som vårda och förvalta annans egendom.

Mom. 4. Uppgifterna för de inom samma gård i stad eller köping boende personer skola insamlas och aflemnas af gårdens egare eller den, hans ställe företräder.

Mom. 5. På landsbygden må mindre skrifkunnig, hvilken har att aflemna uppgift, som endast afser namn, födelse-tid, yrke eller tjänst och hemvist, meddela densamma muntligen.

§ 5.

Mom. 1. Genom vederbörande chefs föranstaltande skall årligen aflemnas uppgift till för- och tillnamn samt födelseår och födelsedag å arméns och flottans i garnisons- eller stationsort förlagda värfvade man-skap samt de vid kronans varf och verkstäder anstälde ständige arbetare; börande för de sistnämnde jemväl uppgifvas yrke eller anställning.

Mom. 2. Sjömanshusdirektion åligger att för hvarje år, räknadt från och med den 1 november, angående under året vid sjömanshuset påmönstrad sjöfarande, som företett utflyttningsbetyg från en församling, hvilket icke blifvit i annan församling inskrifvet, medelst utdrag af vederbörande register meddela uppgift till förstnämnda församling.

Mom. 3. Stations- eller kompanichef vid kronoarbeta-skåren samt direktör eller annan föreståndare för straff- eller arbetsfängelse skall likaledes för hvarje år, räknadt från och med den 1 november, angående en hvar för allmänt arbete eller bestraffning i kåren eller fängelset under året intagen och vid dess utgång i rullorna kvarstående person till den församling, personen tillhör, meddela uppgift å för- och tillnamn, födelseår och födelsedag, anledningen till hans intagande i kåren eller fängelset, dagen, då han ditkom, och den, då arbets- eller strafftiden går till ända, äfvensom hans senast antecknade bostad inom församlingen.

Mom. 4. De i denna § föreskrifna uppgifter skola till vederbörande pastor eller i § 13 omförmäld församlingsföreståndare insändas före den 8 november hvarje år och, efter det pastor eller församlingsföreståndaren deraf tagit del, af denne aflemnas till mantalsskrifningsförrättaren; sko-

lande pastor eller församlingsföreståndare likaledes till mantalsskrifningen medhafva de senast till honom inkomna förteckningar öfver vissa arbetare, hvilka, enligt hvad särskildt är eller varder stadgadt, årligen skola af arbetsgifvare eller arbetsföreståndare meddelas.

§ 6.

Före mantalsskrifning å landet bör häradsskrifvaren hafva enligt bifogade formulär n:o 2 upplagt mantalslängd, upptagande i alfabetisk ordning och med utsättande af jordeboksnummer, der sådana finnas, alla hemman och lägenheter, verk och inrättningar inom distriktet äfvensom deras egare och innehafvare i enlighet med den vid senaste mantalsskrifning upprättade längd, för såvidt icke dåvarande förhållanden, enligt hvad känt är, undergått förändring; börande omedelbart efter hvarje sålunda upptagen särskild fastighet införas dit hörande torp och andra lägenheter.

§ 7.

Mom. 1. Vid mantalsskrifningen skola tillstädesvara pastor eller, om han har förfall, någon af honom förordnad lämplig person, helst annan inom församlingen tjenstgörande prest, vederbörande stadsfiskal eller länsman och fjerdingsman samt kommunalombud, hvilka till erforderligt antal för hvarje mantalsskrifningsdistrikt utses af den myndighet, som utöfvar kommunens beslutanderätt; hvarförutom en hvar, hvilkens rätt är af mantalsskrifningen beroende, eger att för bevakande deraf förrättningen öfvervara.

Mom. 2. Pastor eller hans ombud skall vid förrättningen tillhandahålla församlingsboken, i hvilken alla sedan sista mantalsskrifning timade förändringar skola, så vidt på honom ankommit, hafva blifvit fullständigt införda, och derur meddela erforderliga upplysningar. Han skall ock meddela hvad han har sig bekant rörande inflyttning till församlingen af personer, som icke aflemnats flyttningsbetyg, eller om andra mantalsskrifningen angående förhållanden, hvarom behöriga uppgifter icke inkommit; egande pastor, derest mantalsskrifningsdistriktet utgör mindre del af socken, att i stället för församlingsboken tillhandahålla behörigt utdrag deraf.

Mom. 3. Genom vederbörande kommunalombud bör vid mantalsskrifningen aflemnas af kommunalstyrelsen, efter fattigvårdsstyrelsens hörande, i enlighet med bifogade formulär n:o 3 upprättad förteckning

å de personer inom distriktet, som till följd af fattigdom eller sjuklighet böra från erläggande af mantalspenningar befrias.

Mom. 4. Hvarje efter senaste mantalsskrifning ingången afhandling angående egande- eller arrenderätt till fast egendom bör af fastighetens innehafvare vid förrättningen uppvisas.

§ 8.

Mom. 1. I enlighet med församlingsboken och efter granskning af de aflemnade uppgifterna samt med ledning jemväl af de upplysningar, som af de vid förrättningen närvarande kunna meddelas, skola i mantalslängden för hvarje distrikt å landet uppföras, särskildt för en hvar fastighet, till namn, födelseår och yrke alla de personer, hvilka böra der mantalsskrifvas, hvarvid anteckning göres om den förändring i afseende å egande- eller nyttjanderätt till fastigheten, som kan hafva inträffat; skolande särskildt i längden angifvas de personer, hvilka befrias från erläggande af mantalspenningar, äfvensom de värnpliktige, hvarjemte iakttages, att den, som saknar stadigt hemvist, efteråt i längden särskildt upptages, allt på sätt formuläret till mantalslängd utvisar.

Mom. 2. Mantalslängd upprättas i stad i enahanda ordning, med iakttagande att der upptagas kvarteren samt, i stället för hemman och brukningsdelar, gårdarnes och stadsjordarnas nummer och namn efter tomt- och jordeboken.

Mom. 3. Af de i nästföregående års mantalslängd upptagna personer må, utom den, som aflidit, och den, som bosatt sig å utländsk ort, som i § 1 säges, icke någon annan vid mantalsskrifningen uteslutas än den, som under årets lopp, efter att hafva uttagit flyttningsbetyg, till annat distrikt afflyttat eller vid förrättningen styrker, att han för det kommande året, enligt de i fråga om behörig mantalsskrifningsort här ofvan bestämda grunder, bör vara mantalsskrifven inom annat distrikt; dock att, derest under förrättningen befinnes, att någon, som i senaste mantalslängden för distriktet varit upptagen, till annan ort sig begifvit, utan att hafva uttagit flyttningsbetyg, jemväl denne må, om vistelseorten är okänd och anledning icke förefinnes, att hans bortovaro endast är tillfällig, från mantalslängden afföras.

Mom. 4. Uti de vid mantalsskrifningen förekommande ärenden skall förrättningsmannen meddela beslut, som tillika med skälen därför antecknas i det protokoll, som det åligger honom att vid förrättningen föra och hvilket jemväl bör upptaga namnen på de personer, som till följd af sin tjenstebefattning eller såsom kommunalombud tillstädesvarit;

börande i protokollet underrättelse intagas om hvad för vinnande af ändring i förrättningsmannens beslut och mantalsskrifningsåtgärderna är att iakttaga.

Mom. 5. Efter mantalsskrifningsförrättningens slut undertecknas mantalslängden af förrättningsmannen, pastor eller hans ombud och vederbörande kommunalombud; skoland de till förrättningsmannen aflemnade uppgifter jemte förteckningen öfver personer, som befriats från erläggande af mantalspenningar, biläggas mantalslängden.

§ 9.

Mantalsskrifningsförrättarne åligger att i anledning af förhållanden, som vid mantalsskrifningen eller eljest komma till deras kännedom, meddela hvarandra erforderliga underrättelser till förebyggande deraf, att någon varder från mantalsskrifning obehörigen utesluten eller på mer än ett ställe samtidigt mantalsskrifven; börande, derest mantalsskrifningsförrättarne emellan skiljaktiga meningar uppstå om någon persons rätta mantalsskrifningsort, frågan derom underställas Kongl Maj:ts befallningshafvande i det län, der den ifrågasatta nya mantalsskrifningsorten är belägen; och skall personen under tiden qvarstå i det distrikts mantalslängd, der han senast varit uppförd.

§ 10.

Före den 15 januari hvarje år skall pastor tillställa vederbörande magistrat eller häradsskrifvare enligt bifogade formulär n:o 4 upprättad förteckning på alla under tiden efter det mantalsskrifning föregående år förrättades intill samma års slut i mantalsskrifningsdistriktet födda och döda samt med flyttningsbetyg från annat distrikt dit inflyttade personer äfvensom från distriktet utflyttade personer, de sistnämnda dock endast så vida de under förenämnda tid uttagit flyttningsbetyg till annan församling och från pastor derstädes eller på annat tillförlitligt sätt underrättelse erhållits om att de dit inflyttat; börande denna förteckning, sedan deraf föranledda ändringar i mantalslängden verkstälts, densamma såsom tillägg bifogas.

Underlåter pastor att inom stadgad tid tillställa mantalsskrifningsförrättare sådan förteckning, som i denna § säges, skall mantalsskrifningsförrättaren genast härom göra anmälan hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som har att vid lämpligt vite förståndiga vederbörande pastor om skyndsamt fullgörande af berörda skyldighet.

Der några förändringar icke inträffat mellan mantalsskrifningen och

årets slut, skall äfven sådant inom den för nyssnämnda förtecknings afgifvande stadgade tid och vid enahanda äfventyr hos mantalsskrifningsförrättaren anmälas.

§ 11.

Mantalslängden jemte dertill hörande bilagor samt det vid mantalskrifningen hållna protokoll skola, vid bot af 3 kronor för hvarje dag, som dermed fördröjes, före den 25 mars af mantalsskrifningsförrättaren aflemnas till vederbörande pastor, hvilken har att med församlingsboken jemföra mantalslängden och å särskild förteckning, som sistnämnda längd bifogas, upptaga de vid granskningen förekommande anmärkningar samt inom åtta dagar efter emottagandet aflemna samtliga handlingarne å landet till kommunalstämmans ordförande och i stad till magistraten. Kommunalstämmans ordförande och magistraten åligger att ofördröjligen kungöra, att mantalslängden finnes å uppgifvet ställe inom distriktet för granskning tillgänglig, samt senast den 15 april tillställa ordföranden i ortens bevillningsberedning mantalslängden med samtliga bilagor för det ändamål, hvarom i förordningen angående bevillning af fast egendom samt af inkomst förmäles, men deremot till mantalsskrifningsförrättaren återställa protokollet.

Sedan årets pröfningsnämnd afslutat sina göromål, emottagas mantalslängderna jemte bilagor af vederbörande häradsskrifvare och magistrater för att, efter det vederbörliga rättelser i anledning af de af pastor gjorda anmärkningar skett, jemte sammandrag enligt hosföljande formulär n:o 5 bifogas årets kronoräkenskaper; börande duplettexemplar af samma längder och sammandrag likasom protokollen förvaras hos häradsskrifvarne och magistraterna.

§ 12.

Uti de i fråga om mantalsskrifning meddelade beslut och vidtagna åtgärder må en hvar, hvars rätt deraf beröres, äfvensom vederbörande kommun söka ändring genom besvär, som skola hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet ingifvas före den 1 maj det år, mantalsskrifningen afser.

Den, som med Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut är missnöjd, eger deröfver anföra besvär hos kammarrätten inom trettio dagar efter erhållen del af samma beslut.

§ 13.

Föreståndare för församling af främmande trosbekännare, som icke upptagas i kyrkoböckerna för den svenska kyrkan tillhörande församling, inom hvars område de äro boende, tillkommer enahanda befattning i afseende å mantalsskrifning, som enligt denna förordning åligger pastor i svensk kyrkoförsamling.

§ 14.

Mom. 1. Förrättningsman, som utan att vara af laga förfall hindrad ankommer till förrättningsstället först efter den för mantalsskrifningens början utsatta tid, men inom tre timmar derefter, böte, om mantalsskrifningen det oaktadt kan ega rum, tio kronor. Kan förrättningen icke ega rum eller kommer han utan laga förfall senare än nyss är sagdt eller uteblifver alldeles, böte trettio kronor.

Mom. 2. Pastor eller hans ombud eller församlingsföreståndare, som, utan att laga förfall anmäles, underlåter att inställa sig vid mantalsskrifning på utsatt tid eller att dit medföra församlingsboken eller aflemna behörigt utdrag deraf, der sådant är medgifvet, böte, derest mantalsskrifningen ändock kan försiggå, fem kronor, i annat fall trettio kronor.

Mom. 3. Länsman eller stadsfiskal, som utan anmäldt giltigt förhinder uteblifver från mantalsskrifning, böte tio kronor. Uteblifver kommunalombud eller fjerdingsman utan anmälan om sådant hinder, böte tre kronor.

Mom. 4. Underlåter någon, utan anmäldt laga förfall, att i behörig tid och ordning aflemna sådan uppgift, som i § 4 af denna förordning säges, eller aflemnar han oriktig eller ofullständig dylik uppgift, böte två kronor och vare derjemte, derest försummelsen föranleder dertill, att någon skattskyldig undgår att utgöra mantalsspenningar, för gällande deraf ansvarig.

Mom. 5. Uti de i mom. 1 här ofvan omförmälda fall bör anmälan af vederbörande pastor göras hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande. I öfriga fall har förrättningsmannen att i protokollet anteckna de försumliges namn och hemvist samt behörigt utdrag derom till Kongl. Maj:ts befallningshafvande insända; börande på enahanda sätt förfaras, der pastor vid mantalsskrifning anmäler, att den, som enligt gällande förordning angående kyrkoböckers förande bort aflemna flyttningsbetyg, försummat detta åliggande. Efter pröfning af härvid förekommande omständigheter

eger Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordna om uttagande ej mindre af ofvan stadgade böter än äfven af sådana böter, som enligt förordningen angående kyrkoböckers förande skola utgöras för försummelse att aflemna flyttningsbetyg.

Den, som icke åtnöjes med Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut, hvarigenom han blifvit till böter dömd, eger att, med iakttagande af hvad i allmänhet är stadgadt angående böters nedsättning, då ändring i utslag sökes, hos kammarrätten anföra besvär innan klockan tolf å trettionde dagen efter erhållen del af samma beslut.

Mom. 6. Böter, som efter denna § ådömas, tillfalla den kommun, inom hvilken den försumlige är bosatt.

Saknas tillgång till böterna, skola böter, som ådömas enligt mom. 4 i denna § eller åläggas för underlåtenhet att aflemna flyttningsbetyg, i kronoräkenskaperna afkortas, men öfriga böter förvandlas enligt allmän lag.

§ 15.

Aflemnas icke i behörig tid och ordning de i denna förordning föreskrifna uppgifter eller anmäler pastor vid mantalsskrifning, att den, som enligt gällande förordning angående kyrkoböckers förande bort aflemna flyttningsbetyg, försummat detta åliggande, skall, jemte det anteckning om förhållandet sker i den uti § 14 mom. 5 stadgade ordning, felande uppgift eller betyg, om den försumlige finnes inom orten, efter anmodan af mantalsskrifningsförrättaren, honom affordras genom stadsfiskal i stad samt länsman eller fjerdingsman på landet. Tredskas den försumlige eller finnes han icke inom orten, skall mantalsskrifningsförrättaren anmäla förhållandet hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som eger att med föreläggande af vite den felande handlingen införskaffa.

Flyttningsbetyg, som på detta sätt kommit mantalsskrifningsförrättaren till handa, skall af honom öfverlemnas till vederbörande pastor.

Den krono- eller stadsbetjent, som verkställer infordrandet af felande betyg eller uppgift, eger därför af den försumlige undfå godtgörelse med en krona 50 öre för hvarje förrättning.

§ 16.

Mom. 1. Vid tillämpning af denna förordning inom Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker gäller till efterrättelse:

1:o) att mantalsskrifningarne verkställas af länsmännen;

2:o) att Kongl. Maj:ts befallningshafvandes kungörelse om förrättningen skall minst tre gånger före densamma i kyrkan uppläsas, der behofvet sådant kräfver, äfven å lappska eller finska språket eller å båda dessa språk;

3:o) att till mantalsskrifningen skall uppgifvas och i mantalslängden antecknas jemväl hvarje persons nationalitet;

4:o) att den del af lappbefolkningen, som kringflyttar utan stadiga boningsplatser, skall mantalsskrifvas stam- eller byvis;

5:o) att lapplänsmän eller rotemästare, der sådana finnas, böra mantalsskrifningen öfvervara, vid vite af tre kronor;

6:o) att tiden, inom hvilken besvär få hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande anföras i mål rörande mantalsskrifning, utsträcket till utgången af maj månad; samt

7:o) att efter mantalsskrifningens slut och senast före februari månads utgång mantalslängden med dertill hörande bilagor skall af förrättningsmannen aflemnas till den tjensteman, hvilken det åligger att upprätta taxeringslängd öfver fast egendom; börande duplettexemplar af längden hos förrättningsmannen förvaras.

Mom. 2. I fråga om mantalsskrifning i städerna Stockholm och Göteborg gäller hvad derom särskildt är eller varder stadgadt.

Formulär N:o 1 a.

Formulär

Uppgift till mantalsskrifning i N. N. socken

Namn å hemman eller lägenhet m. m.	Fastighets		Personers namn m. m.
	nummer.	mantal.	
Alby, frälsesäteri	1	2	Undertecknad, bruksegare .....
			Hustru N. N. ....
			Söner: N. N., student .....
			N. N., volontär .....
			Döttrar: N. N. ....
			N. N. ....
			Betjenten N. N. ....
			Kusken N. N. ....
			Pigorna: N. N. ....
			N. N. ....
			Stattorparen N. N. ....
			Hustru N. N. ....
			Son N. N. ....
Brevik			Torparen N. N. ....
			Hustru N. N. ....
			Dotter N. N. ....
Alby masugn och stångjernsverk			Inspektoren N. N. ....
			Hustru N. N. ....
			Son N. N. ....
			Pigan N. N. ....
			Bokhållaren N. N. ....
			Masmästaren N. N. ....
			Hustru N. N. ....
Alby mjölkvarn			Mjölaren N. N. ....
			Hustru N. N. ....
Kumla, kronoskatte.....	1	$\frac{1}{2}$	Stattorparen N. N. ....
			Hustru N. N. ....
			Dotter N. N. ....
Öjantorp, frälse	1	$\frac{1}{2}$	Rättaren N. N. ....
			Hustru N. N. ....
<i>Inom socknen eger jag följande fastigheter:</i>			
Alby, frälsesäteri	1	2	
Alby masugn och stångjernsverk			
Alby mjölkvarn			

N:o 1 a.

§ 4.

af N. N. härad och N. N. län för år 1895.

Födelse-			Bostad inom socknen vid senaste mantalsskrifning.	Anteckningar.
år.	månad.	dag.		
1834	maj	3		
1839	augusti	10		
1870	september	1		
1874	maj	7		
1863	juli	8		
1872	oktober	24		
1873	juli	16		
1859	april	19	Eriksberg n:o 2 hos N. N.	
1872	januari	10		
1876	mars	25	Säfvar n:o 1 hos N. N.	
1859	augusti	7		
"	december	6		
1879	juni	1		
1866	november	10		
1874	augusti	1		
1894	september	29		
1845	augusti	10	.....	Begäres särskild debetsedel.
1854	februari	1		
1877	augusti	31		
1876	mars	1		
1871	juni	3	.....	Begäres särskild debetsedel.
1849	juli	23	.....	dito dito.
1859	mars	7		
1864	mars	19	.....	Begäres särskild debetsedel.
1869	februari	3		
1848	oktober	7		
1843	mars	4		
1874	juli	8	Berga n:o 1 hos N. N.	
1849	mars	10		
1850	juli	8		

Finntorp, frälse	1	1	Utarrenderadt mot årligt arrende af 2,000 kronor. Der boende: Arrendatorn, kaptenen N. N. ....
Kumla, kronoskatte	1	$\frac{1}{2}$	.....
Ödemåla, frälse	2	1	.....
Ödemåla, bränneri			Der anstälde: Brännmästaren N. N. .... Arbetaren N. N. ....
Öjantorp, frälse	1	$\frac{1}{2}$	Der boende såsom hyresgäst mot en årlig hyra af 200 kronor: Löjtnanten N. N. ....

Mig tillhörande fartyg:

Skeppet N. N. om 00 tons, bygd af ek.	Befälhafvare: N. N. ....
Ångslupen N. N. om 00 tons, bygd af jern och försedd med ångmaskin om 00 hästkrafter.	Befälhafvare: N. N. ....

Fartyg, för hvilket jag är hufvudredare:

Briggen N. N. om 00 tons, bygd af ek och furu.	Befälhafvare: N. N. ....
--	--------------------------

*Utom socknen eger jag följande fastigheter:**I N. N. socken:*

Gunnarstorp, frälse	1	2
Hammarby, „	1	$\frac{1}{4}$

I N. N. stad:

Gården N:o 00 i kvarteret N. N. vid N. N. gata.
I nämnda gård idkar jag jernkramhandel.

Hos mig vistas:

Vid Alby	Löjtnanten N. N. ....
„ Ödemåla bränneri	Bränvinskontrollören, Sergeanten N. N. ....

Anmärkning: I uppgift till mantalsskrifning i Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker införas

.....	.....	.....	.....	Lemnar särskild uppgift.
.....	.....	.....	.....	Begäres särskild debetsedel.
.....	.....	.....	.....	ditto ditto.
.....	.....	.....	.....	Lemnar särskild uppgift.
.....	.....	.....	.....	ditto ditto.
.....	.....	.....	.....	Begäres särskild debetsedel.
.....	.....	.....	.....	Lemnar särskild uppgift.
.....	.....	.....	.....	Mantalsskrifven i N. N. stad.
.....	.....	.....	.....	Mantalsskrifven i N. N. socken af N. N. län.
.....	.....	.....	.....	Mantalsskrifven i N. N. stad.
.....	.....	.....	.....	Mantalsskrifven i N. N. socken.
.....	.....	.....	.....	Mantalsskrifven i N. N. socken af N. N. län

Alby den 00 November 1891.

N. N.

kolumner för nationalitet.

Formulär

Uppgift till mantalsskrifning

Personers namn m. m.	Födelse-		
	år.	månad.	dag.
N. N. församling.			
Roten N. N.			
<i>Quarteret N. N., gården n:o 00 vid N. N. gata:</i>			
Undertecknad, fabrikör och verkställande direktör i N. N. bank	1854	juni	1
Hustru N. N.	1865	mars	9
Söner: N. N.	1884	december	1
N. N.	1888	augusti	6
Döttrar: N. N.	1886	mars	21
N. N.	1892	september	19
Drängen N. N.	1869	oktober	11
Pigorna: N. N.	1875	december	3
N. N.	1873	juni	8
Bokhållaren N. N.	1874	januari	10
Fabriksmästaren N. N.	1852	mars	3
Hustru N. N.	1858	februari	12
Son N. N.	1878	april	1
Väfvaren N. N.	1863	oktober	20
Hustru N. N.	1873	juli	29
Spinnaren N. N.	1851	mars	1
Hustru N. N.	1860	januari	4
Son N. N.	1883	april	22
Dotter N. N.	1881	november	13
Pigan N. N.	1873	juli	19
<i>Inom staden eger jag följande fastigheter:</i>			
I kvarteret N. N.: gården n:o 00 vid N. N. gata. Se ofvan.			
I " N. N.: gården n:o 00 vid N. N. gata.			
Derstädes bo följande hyresgäster:			
a) för hvilka särskilda mantalsuppgifter bifogas:			
Handlanden N. N.			
N. N.			
Häradshöfdingen N. N.			
b) hos annan mantalsskrifne:			
Handelsbokhållaren N. N.			

N:o 1 b.

§ 4.

i N. N. stad för år 1895.

Bostad inom staden vid senaste mantalsskrifning.	Anteckningar.
Hos N. N., kvarteret N. N., gården n:o 00 vid N. N. gata.	Begäres särskild debetsedel.
.....	Bor i kvarteret N. N., gården n:o 00 vid N. N. gata.
.....	Bor i kvarteret N. N., gården n:o 00 vid N. N. gata. Preussisk undersåte.
Hos N. N., kvarteret N. N., gården n:o 00 vid N. N. gata.	
.....	Betalar i årlig hyra 1,000 kronor.
.....	" " " 600 "
.....	" " " 750 "
.....	Mantalsskrifven hos N. N., kvarteret N. N., gården n:o 00 vid N. N. gata.

I kvarteret N. N.: gården N:o 00 vid N. N. gata. Derstädes bo följande hyresgäster, för hvilka särskilda mantalsuppgifter bifogas: Handlanden N. N. .... Notarien N. N. .... I sistnämnda gård idkar jag klädeshandel, i hvilken äro austälde: Bokhållaren N. N. .... " N. N.			
<i>Mig tillhörande fartyg:</i> Briggen N. N. om 00 tons, bygd af furu. Befälhafvare: N. N.			
<i>Fartyg, för hvilka jag är hufvudredare:</i> Skeppet N. N. om 00 tons, bygd af ek. Befälhafvare: N. N. .... Ångfartyget N. N. om 00 tons och försedt med ångmaskin om 00 hästkrafter. Befälhafvare: N. N.			
<i>Utom staden eger jag:</i> I N. N. socken af N. N. län: ½ mantal frälse N:o 1 N. N. N. N. ångsåg. I N. N. socken af samma län: 1½ mantal kronoskatte n:ris 1 och 2 N. N. N. N. bomullsspinneri.			
<i>Hos mig vistas:</i> Kamreraren N. N.			

.....	Betalar i årlig hyra 800 kronor.
.....	” ” ” 300 ”
.....	Bor i kvarteret N. N., gården n:o 00 vid N. N. gata.
.....	Lemnar särskild uppgift.
.....	dito dito dito.
.....	Mantalsskrifven i N. N. socken af N. N. län.
.....	Mantalsskrifven i N. N. stad.
.....	Mantalsskrifven i denna stad i kvarteret N. N., gården n:o 00 vid N. N. gata.
.....	Mantalsskrifven i N. N. stad.

N. N. den 00 november 1894.

N. N.

Formulär N:o 2.

§§ 6, 8.

Mantalslängd

för N. N. socken af N. N. härad (stad) och N. N. län

för år 1895.

Hemmans eller lägenhets		Hemmans			Personer och deras födelseår m. m.	
namn.	jordboksnummer.	natur		fördelning i brukningsdelar.		
		skatte.	krono.		fålse.	
		Mantal.				
Aludden	1	—	$\frac{1}{2}$	—	$\frac{1}{2}$	Egare: Nils Larsson 44; hustru 52; barn: Lisa 75, Anna 76, Per 78, Jonas 81; pigan Greta 73; drängen Karl 76 .....
Nytorp	—	—	—	—	—	Son Gustaf Adolf Nilsson 74 $\frac{3}{5}$ ¹ .....
Alviken, en utjord	1	—	—	—	—	Torparen Per Nilsson 40; hustru 53; barn: Jonas 79, Erik 83, Anna 89, Olof 94.....
Broby	1	$\frac{1}{2}$	—	—	$\frac{1}{2}$	Drängen Nils Anders Olofsson 71 $\frac{1}{3}$ .....
Brantsbo	2	—	—	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	Egare: Anders Olofsson i Kärret af denna socken.....
Djursnäs mjölqvarn	3	$\frac{1}{4}$	—	—	$\frac{1}{4}$	Egare: förre inspektoren Karl Malmström 34; hustru 39; barn: Lina 64, Lova 67, Nils 79, Albin 81; pigor: Lina 72, Frida 74; f. d. bokhållaren Jöns Alström 32; fostersonen Karl Edvard Rudolf Malmström 73 $\frac{2}{3}$ ⁰ , student .....
	4	$\frac{1}{4}$	—	—	$\frac{1}{4}$	Egare: förre inspektoren Karl Malmström å n:o 1 .....
						Torparen Karl Andersson 44; hustru 45; .....
Karlslund	—	—	—	—	—	Egare: mjölnaren Karl Schulz 51; hustru 60; barn: Anna 80....
Sjövik n:o 1, afsöndring från Broby n:o 4.....	—	—	—	—	—	Egare: Anders Jonsson 54; hustru 64; barn: Erik 85, Lina 87, Sven 89, fadern Jonas 23; drängen Petter 62; pigan Lena 76
Broby, en utjord	5	—	—	—	—	Egare: förre inspektoren Karl Malmström å n:o 1.....
						Broby: Per Larsson 54; hustru 69; barn: Olof 90, Elin 94; pigan Sara 71; drängen Anders Johan Larsson 72 $\frac{2}{3}$ .....
						Inhysesmannen Olof Persson 44; hustru 43 .....
						Sjömannen Per August Nilsson 61 $\frac{1}{3}$ .....
						Fältjägaren Karl Georg Flink 72 $\frac{2}{3}$; hustru 74.....
						Arbetaren Frans Gustafsson 53; hustru 54 .....
						Egare: Lars Olofsson 35; hustru 39; barn: Per 60; hustru 59; deras son Johan 84 .....
						Egare: Lars Andersson i Sörböle af Kyrksunds socken.....

Utan stadigt hemvist:

Antecknade enligt § 8 mom. 1 i mantalsskrifningsförordningen:

Förre statdrängen Per Andersson 49.....

Enkan Lisa Persdotter 38 .....

15 | 2 | 20 | 37 | S:a

Summa

N. N. den 5

N. N.

Mantalsskrifningsförrättare.

- Anmärkningar:** 1.o. Vid upprättandet af mantalslängd för stad iakttages, att i stället för ofvanstående kolumner för hemman samt dess 2.o. För alla värnpliktige skola födelsedag samt fullständiga för- och tillnamn utsättas. 3.o. Å samma rad i längden må ej flere värnpliktige än en upptagas, derest icke förhållandet i fråga om deras v 4.o. För socknarna i Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker tillämpas formuläret n:o 6.

Uppgiftens nummer.	Antal personer, som böra erlägga mantalspenningar.			Antal personer, som äro fria från erläggande af mantalspenningar.				Värnpligtige.			Frikallade från värnpligtens fullgörande.			
	Man-kön.	Qvin-kön.	Summa.	Gemenskapen af arméns regementen och flottans värfvade och kårer.	Af särskilda orsaker befriade.		Underåriga.		Anteckningar.	Inskriftingskyldige.		Inskrifne.	Värnpligtsförhållandet ej med säkerhet uttrönt	
					Man-kön.	Qvin-kön.	Man-kön.	Qvin-kön.						
2	3	3	6	—	—	—	2	—	Anna utgår. Se tilläggförteckningen.	1	—	—		
—	2	1	3	—	—	—	3	1	Se tilläggförteckningen.	—	—	1		
4	2	5	7	—	1	—	2	—	F. d. bokhållaren Jöns Alström sjuklig.	—	—	—		
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—		
1	1	1	2	—	—	—	—	—	Kontrakt af den $\frac{1}{4}$ 1894.	—	—	—		
5	1	1	2	—	—	—	—	1	Preussisk undersåte.	—	—	—		
6	2	2	4	—	1	—	2	1	Tillträde den $\frac{1}{3}$ 1895.	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	—	—	—	Fadern Jonas sjuklig.	—	—	—		
3	2	2	4	—	—	—	1	1	Se tilläggförteckningen.	—	1	—		
1	—	—	—	—	1	1	—	—	Fattiga.	—	—	—		
7	1	—	1	—	—	—	—	—	Se tilläggförteckningen.	—	1	—		
—	1	—	1	—	—	—	—	—	Se dito.	—	—	1		
8	2	2	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—		
9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
1	—	—	—	—	1	—	—	—	Fattig.	—	—	—		
1	—	—	—	—	—	1	—	—	Fattig.	—	—	—		
	200	357	557	15	93	94	197	194		S:a	12	45	3	2

december 1894.

N. N.
Pastor.N. N.
Kommunalombud.

N. N.

nummer, natur och brukningsdelar införas kvarterens namn samt gårdarnes och stalsjordarnas nummer och namn efter tomt- och jordeboken. pligt skall antecknas i samma kolumn.

Formulär N:o 3 a.

§ 7 mom. 3.

Förteckning å de personer i N. N. socken (stad), hvilka på grund af fattigdom eller sjuklighet böra befrias från mantalspenningars utgörande för år 1895.

Bostadens		De befriade personernas				Anteckningar.
namn.	nummer.	namn.	födelseår.	antal		
				manl.	qvinnl.	
Broby	1	Bokhållaren Jöns Alström	1832	1		Sjuklig. dito.
	3	Anders Jonssons fader Jonas	1823	1		
	4	Inhysemanen Olof Persson	1844	1		} Fattiga.
	"	Densammes hustru	1843		1	
Utan stadigt hemvist....	"	Förre statdrängen Per Andersson	1849	1		Fattig. dito.
		Enkan Lisa Persdotter.....	1838		1	
		Summa		4	2	

N. N. den 00 november 1894.

N. N.

N. N.

Ordförande i kommunalstämman (stadsfullmäktige).

Ordförande i fattigvårdsstyrelsen.

Anmärkning: Detta formulär hänför sig till formuläret n:o 2.

Formulär N:o 3 b.

§ 7 mom. 3.

Förteckning å de personer i N. N. socken, hvilka på grund af fattigdom eller sjuklighet böra befrias från mantalspenningars utgörande för år 1895.

Bostadens		De befriade personernas				Anteckningar.
namn.	nummer.	namn.	födelseår.	antal mankön. qvinkön.		
Platsen, Brantvik	1	Torparen Nils Anderssons dotter Anna	1873	1	Sjuklig.	
Simpräsk	1	Förre åboen Sjul Andersson	1832	1	} Sjukliga.	
	»	Densammes hustru	1834	1		
		Arbetaren Nils Johan Larsson	1829	1	} Fattiga.	
		Densammes hustru	1831	1		
Utan stadigt hemvist....		Lösa pigan Anna Persdotter	1843	1	Fattig.	
		Arbetaren Olof Eriksson	1858	1	dito.	
		» Anders Husso	1861	1	dito.	
		Summa		4 4		

N. N. den 00 november 1894.

N. N.

Ordförande i kommunalstämman.

N. N.

Ordförande i fattigvårdsstyrelsen.

Anmärkning: Detta formulär hänför sig till formuläret n:o 6.

Formulär N:o 4 a.

§ 10.

Tilläggsförteckning,

upptagande de förändringar genom döda, födda, in- och utflyttade personer, som efter mantalsskrifningen den 5 december 1894 intill samma års slut inträffat i N. N. socken (stad).

Bostadens		Personers namn m. m.	Födelseår.	Anteckningar.
namn.	nummer.			
Tillkomne:				
<i>Födde:</i>				
Aludden, Nytorp	1	Torparen Per Nilssons son Olof	1894	
Broby	4	Brukaren Per Larssons dotter Elin	1894	
<i>Inflyttade:</i>				
Broby	4	Fältjägaren Karl Georg Flinks hustru	1874	
Afgångne:				
<i>Döde:</i>				
Broby, Karlslund	4	Frans Gustafssons hustru	1854	
<i>Utflyttade:</i>				
Aludden	1	Nils Larssons dotter Anna.....	1876	Inflyttad i N. N. socken enligt anmälan den 29 december 1894.

N. N. den 00 januari 1895.

N. N.

Pastor.

Anmärkning: Detta formulär hänför sig till formuläret n:o 2.

Formulär N:o 4 b.

§ 10.

Tilläggsförteckning,

upptagande de förändringar genom döda, födda, in- och utflyttade personer, som efter mantalsskrifningen den 5 december 1894 intill samma års slut inträffat i N. N. socken.

Bostadens		Personers namn m. m.	Födelseår.	Nationalitet.	Anteckningar.
namn.	nummer.				
Tillkomne:					
<i>Födde:</i>					
Risträsk	1	Erik Jaatinens dotter Hulda	1894	Finsk	
Simpträsk	1	Frans Sjulssons son Nils	1894	Lappsk	
<i>Inflyttade:</i>					
Platsen	1	Kyrkoherden Johan Björkmans piga Lova	1873	Svensk	
Afgångne:					
<i>Döde:</i>					
Platsen, Brantvik	1	Torparen Nils Anderssons hustru	1845	Svensk	
<i>Utflyttade:</i>					
Utan stadigt hemvist		Arbetaren Olof Eriksson	1858	Svensk	(Inflyttad i N. N. socken enligt anmälan den 29 december 1894.

N. N. den 00 januari 1895.

N. N.

Pastor.

Anmärkning: Detta formulär hänför sig till formuläret n:o 6.

Formulär N:o 5.

§ 11.

Sammandrag

öfver

Mantalslängderna

i

N. N. Fögderi af N. N. Län

för år 1895.

Härad eller tingslag.	Socken.	Hemman.			Antal personer, som böra erlägga mantalspenningar.			Antal personer, som äro fria från erläggande af mantalspenningar.								
		Skatte.	Krono.	Frälse.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Gemenskapen af arméns och flottans värfvade regemen- ten och kårer.	Af särskilda orsaker be- friade.		Underårige.		Summa.		
										Mankön.	Qvinkön.	Mankön.	Qvinkön.	Mankön.	Qvinkön.	Skattfri.
N. N.....	N. N.....	15	2	20	37	200	357	557	15	93	94	197	194	305	288	593
N. N.....	N. N.....															
	Summa															

Anmärkning: I Norrbottens län samt i Vesterbottens läns lappmarksfögdari tillämpas formuläret n:o 7.
 „ Detta formulär gäller i tillämpliga delar äfven för mantalslängd i stad.

Summa.			Anteckningar.	Värnpligtige.				Summa.	Frikallade från värnpligtens fullgörande.
				Inskrivningsskyldige.	Inskrifne.	Värnpligtsförhållandet ej med säkerhet utönt.	Summa.		
Mankön.	Qvinkön.	Hela folk-mängden.							
505	645	1,150		12	45	3	60	2	62
			Summa						

N. N. den 31 december 1895.

N. N.

Formulär N:o 6.

Mantalslängd

för N. N. socken af N. N. lappmark i N. N. län

för år 1895.

Hemmans eller lägenhets namn.	jordeboksnummer.	Hemmans			Nybyggen under frihetsår. fördelning i brukningsstelar.	Lappskatteländ.	Personer och deras födelseår m. m.
		natur					
		skatte.	krono.	frälse.			
		Mantal.					
Platsen	1	—	1	—	1	—	Innehafvare: kyrkoherden Johan Björkman 54; hustru 63; barn: Jonas 83, Nils 84, Ellen 87; pigor: Anna 71, Greta 70, Lina 75; drängar: Anders 61, Jonas 62; pigan Lova 73... Drängen Nils Adam Andersson 74 $\frac{1}{3}$ .....
Brantvik	—	—	—	—	—	—	Torpären Nils Andersson 44; hustru 45; barn: Anna 73 .....
							Karl Alfred Nilsson 71 $\frac{2}{3}$ ¹ .....
Risträsk	1	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	—	$\frac{1}{4}$	—	Egare: Erik Jaatinen 55; hustru 64; barn: August 85, Hulda 94; Drängen Frans Birger Olofsson 72 $\frac{2}{3}$ ³ .....
	2	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	Egare: Nils Eriksson i Brattfors af denna socken .....
					$\frac{1}{4}$	—	Brukare: Olof Andersson 59; hustru 64 .....
Viken n:o 1, afsöndring från Risträsket n:o 2.							Egare: Karl Andersson 54; hustru 56; barn: Karl 80, Anna 82
Simpträsk	1	—	—	—	1	—	Åbo: Frans Sjulsson 64 $\frac{1}{2}$; hustru 65; barn: Anna 89, Nils 94... Förre Åboen Sjul Andersson 32; hustru 34 .....
							Arbetaren Nils Johan Larsson 29; hustru 31 .....
Uttisjaur	—	—	—	—	—	$\frac{1}{4}$	Egare: Anders Fredrik Klemmet 74 $\frac{2}{3}$; modern Anna 54 .....
							Egare: Sjul Sjulsson 54; hustru 65; barn: Sjul 85, Nils 89 .....
Utan stadigt hemvist:							
<i>Särskildt antecknade enligt § 8 mom. 1 i mantalsskrifningsförelörden:</i>							
							Lösa pigan Anna Persdotter 43 .....
							Arbetaren Olof Eriksson 58 .....
							» Anders Husso 61 .....
		19 $\frac{1}{8}$	29 $\frac{1}{4}$	48 $\frac{3}{8}$	47	26	S:a
							Summa

N. N. den 5

N. N.

Mantalsskrifningsförelörden.

Uppgiftens nummer.	Antal personer, som bõra erlægge mantalspenningar.			Antal personer, som äro fria från erläggande af mantalspenningar.				Nationalitet.										Anteckningar.	Värnpligtige.			Prakallade från värnpligtens fullgörande.	
				Af särskilda orsaker befriade.		Under-årige.		Svensk.		Finsk.		Lappsk.		Summa.		Inskrivningskyldige.	Inskrivne.		Värnpligtigförhållandet ej med säkerhet utrönt.				
	mankon.	qvinkön.	summa.	mankon.	qvinkön.	mankon.	qvinkön.	mankon.	qvinkön.	mankon.	qvinkön.	mankon.	qvinkön.	mankon.	qvinkön.					hela folk- mängden.			
2	4	5	9	—	—	2	1	6	6	—	—	—	—	6	6	12	Se tilläggförteckningen.	1	—	—	—	—	—
1	2	—	2	—	1	—	—	2	1	—	—	—	—	2	1	3	(Se tilläggförteckningen. Dotter Anna sjuklig.	—	1	—	—	—	—
3	2	1	3	—	—	1	1	1	—	2	2	—	—	3	2	5	(Vilkorlig införsel i $\frac{1}{3}$ ntl den 7/1890. Se tilläggförteckningen.	—	—	—	—	—	1
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	1	1	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	2	Kontrakt den 1 ^o 1890.	—	—	—	—	—	—
6	1	1	2	—	—	1	1	2	2	—	—	—	—	2	2	4	Se tilläggförteckningen.	—	1	—	—	—	—
1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	4	Sjukliga.	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	2	Fattiga.	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2	Nomadlappar.	1	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	3	1	3	1	4	Dito.	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	Fattig.	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Se tilläggförteckningen.	Fattig.	—	—	—	—	—
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	Fattig.	—	—	—	—	—	—
	230	222	452	59	67	170	173	350	344	34	45	75	73	459	462	921	S:a	7	24			17	

december 1894.

N. N.
Pastor.N. N.
Kommunalombud

N. N.

Formulär N:o 7.

Sammandrag

öfver

Mantalslängderna

i

N. N. Fögderi (lappmarksfögderi) af N. N. län

för år 1895.

Härad eller tingslag.	Socken.	Hemman.				Nybyggen under frihetsår.	Lappska treländ.	Antal personer, som böra erlägga mantalpenningar.			Antal personer, som äro fria från erläggande af mantalpenningar.							
		skatte.	krono.	frälse.	Summa.			Summa.	qvinkön.	mankön.	Af särskilda orsaker befriade.		Underårige.		Summa.			
											mankön.	qvinkön.	mankön.	qvinkön.	mankön.	qvinkön.	skattnfri.	
N. N.	N. N.	40	45 $\frac{7}{8}$	1 $\frac{1}{4}$	87 $\frac{1}{8}$	—	—	530	614	1,144	—	105	100	460	474	565	574	1,139
	N. N.																	
	N. N.																	
N. N.	N. N.	191 $\frac{3}{8}$	291 $\frac{1}{4}$	—	48 $\frac{3}{8}$	47	26	230	222	452	—	59	67	170	173	229	240	469
	Summa																	

Anmärkning: Detta formulär skall tillämpas i Norrbottens län samt i Vesterbottens läns lappmarksfögderi.

Nationalitet.						Summa.			Anteckningar.	Värnpligtige.				Frikallade från värnpligtens fallgörande.	S u m m a .
Svensk.		Finsk.		Lappsk.						Summa.					
mankön.	qvinkön.	mankön.	qvinkön.	mankön.	qvinkön.	mankön.	qvinkön.	hela folk- mängden.		Inskrifts- skyldige.	Inskrifne.	Värnpligtstörhållandet ej med säkerhet utrönt.	Summa.		
—	—	—	—	—	—	1,095	1,188	2,283		18	52	—	70	19	89
350	344	34	45	75	73	459	462	921	7	24	—	31	17	48	
									S:a						

N. N. den 31 december 1895.

N. N.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 novem-
ber 1893.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre VON ESSEN,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre von Essen
anförde i underdånighet:

»I underdånig skrifvelse den 24 mars 1871 anhöll Riksdagen, att
Eders Kongl. Maj:t täcktes låta nådiga förordningen om mantals- och
skattskrifningarnes förrättande den 20 juli 1861 undergå sådan om-
arbetning, att dess särskilda föreskrifter erhöles nödig klarhet och
bestämmdhet samt bragtes i öfverensstämmelse så väl sins emellan som
med de förordningen berörande stadganden i författningarne angående
dels kommunalstyrelse, dels ock allmänna bevillningen, och derefter
till Riksdagen framlägga nådigt förslag till ny författning i ämnet.
Med anledning af denna framställning uppdrog Eders Kongl. Maj:t den

21 december 1871 åt en komité af fem personer att omarbete mantalskrifningsförordningen i den af Riksdagen angifna syftning äfvensom att, derest för ernåendet af de med denna omarbetning afsedda särskilda syften förändringar äfven i andra författningar skulle anses erforderliga, afgifva underdånigt förslag dertill. Den sålunda tillsatta komitén aflemnade den 7 december 1872 till Eders Kongl. Maj:t ett förslag till ny förordning om mantalsskrifningars förrättande, deri komitén dels ifrågasatte en del mer eller mindre betydande förändringar i de rörande mantalsskrifning gällande anordningarne, dels ock sökte att mera systematiskt ordna och riktigare formulera sådana förefintliga bestämmelser, hvilka syntes komitén vara af beskaffenhet att böra bibehållas; och framställde komitén derjemte vissa förslag till ändringar i bevillningsförordningen och kommunalförfattningarne i syftsmål att i möjligaste mån tillgodose vederbörande kommuners fordran att af de personer, som inom dem vore boende, få uppbära skäliga skattebidrag. Genom remiss den 8 april 1873 anbefalde Eders Kongl. Maj:t kammarrätten att, efter samtliga Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes och, hvad särskildt anginge de åligganden, som enligt förslaget skulle tillhöra presterskapet, konsistoriernas hörande, inkomma med underdånigt utlåtande öfver mantalsskrifningskomiténs ifrågavarande förslag. Kammarrätten afgaf den 11 december samma år det infordrade utlåtandet och underkastade i detta förslaget och särskildt vissa af de förändringar, komitén ifrågasatt, en ganska utförlig och i detalj gående kritik.

Härefter uppdrog Eders Kongl. Maj:t den 16 juni 1874 åt den för afgifvande af förslag till slutlig reglering af landsstatens löneförhållanden m. m. tillsatta komité, eller den s. k. landsstatskomitén, att inkomma med underdånigt yttrande rörande de delar af ifrågavarande förslag, som tillhörde omfånget af det komitén redan lemnade uppdrag. Komitén ansåg sig böra fullständigt redogöra för, huru mantalsskrifningen, enligt komiténs förmenande, borde under de af komitén i dess öfriga förslag förutsatta förhållanden verkställas, i följd hvaraf komitén upprättade eget af motiver åtföljdt förslag till författning i ämnet. Detta förslag, som den 13 oktober 1875 till Eders Kongl. Maj:t öfverlemnades på samma gång som öfriga af komitén uppgjorda förslag, anslöt sig i väsentliga delar till den af kammarrätten i dess yttrande öfver mantalsskrifningskomiténs förslag uttalade uppfattning, ehuru i förslaget tillika upptogos åtskilliga af mantalsskrifningskomitén föreslagna, men af kammarrätten icke biträdda bestämmelser, hvarförutom naturligen en del förändrade anordningar ifrågasattes i följd af de förslag, komitén framställt beträffande landsstatens omorganisation samt

uppbörds- och redovisningsväsendet. Genom nådigt bref den 24 maj 1877 fick sig kammarrätten derefter anbefaldt att afgifva underdånigt yttrande i anledning af landsstatskomiténs ifrågavarande förslag till ny mantalsskrifningsförordning. Sedan kammarrätten afbidat Eders Kongl. Maj:ts beslut i anledning af öfriga nyss antydda förslag, fullgjorde kammarrätten den 27 februari 1880 det gifna uppdraget, hvarvid kammarrätten, som erinrade, att, då Eders Kongl. Maj:t icke funnit skäligt bifalla komiténs sistberörda förslag, härigenom måste anses hafva förfallit de med hänsyn till samma förslag af komitén ifrågasatta bestämmelser i mantalsskrifningsförordningen, i öfrigt intog ungefär samma ståndpunkt i frågan som i sitt öfver mantalsskrifningskomiténs förslag afgifna yttrande.

Ärendet hvilade derefter några år, hvartill orsaken lärer få sökas i de betydande anmärkningar, som af vederbörande embetsverk blifvit framställda vid de upprättade författningsförslagen. Frågan återupptogs emellertid af Riksdagen, som i underdånig skrifvelse den 12 mars 1889, under återopande af sin skrifvelse den 24 mars 1871, anhöll, det täcktes Eders Kongl. Maj:t låta utarbета och, om möjligt, till nästa Riksdag framlägga förslag till ny författning angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande. Sedan Eders Kongl. Maj:t vid föredragning af 1889 års Riksdags nyssberörda skrifvelse bemyndigat mig att för utarbetande inom finansdepartementet af förslag till ny förordning uti ifrågavarande ämne tillkalla sakkunniga biträden äfvensom förklarar, att nämnda biträden jemte den eller de tjenstemän i berörda departement, som komme att i omförmälda arbete deltaga, egde att vid affattandet af författningsförslaget i de delar, som egde sammanhang med lagstiftningen om kyrkoskrifning, till gemensam öfverläggning sammanträda med den komité, som den 7 december 1888 blifvit nedsatt för afgifvande af förslag beträffande ordnandet af kyrkoskrifningen i riket, uppdrog jag åt tillkallade sakkunnige att deltaga i utarbetandet af ifrågavarande förslag till ny förordning angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande. De sålunda tillkallade afgåfvo, efter det gemensam öfverläggning med kyrkoskrifningskomitén egt rum rörande vissa frågor, den 14 december 1889 betänkande, åtföljdt af två alternativa förslag till förordning angående mantalsskrifning. Det första af dessa förslag var, med afseende å Riksdagens uttalade önskan att, om möjligt, förslag i ämnet måtte redan påföljande år för Riksdagen framläggas, utarbetadt med iakttagande deraf, att sådana förut ej föreslagna förändringar af mera genomgripande beskaffenhet undvikits, hvilka skulle tarfva en ytterligare mera eller mindre tidsödande utredning ge-

nom vederbörande myndigheters hörande, innan förslaget kunde af Eders Kongl. Maj:t pröfvas och Riksdagen föreläggas. Då emellertid komiterade ansett synnerligen önskligt, att mantalsskrifningen komme att förläggas till början af det år, för hvilket den skulle gälla, och då tillika, vid det förhållande att förslag till ordnande jemväl af den med mantalsskrifningen nära sammanhängande kyrkoskrifningen samt af det utaf mantalsskrifningen i väsentlig mån beroende uppbördsväsendet för det dåvarande vore under utarbetning och granskning, det syntes komiterade med skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke alla dessa förslag till författningar i med hvarandra nära förbundna ämnen borde samtidigt till pröfning förekomma, hade komiterade utarbetat ett förslag n:o 2 till mantalsskrifningsförrättning, hvilket förslag uppgjorts under förutsättning, att de nya föreskrifter, som kunde varda meddelade rörande kyrkoskrifningen och uppbördsväsendet, i hufvudsak blefve öfverensstämmande med de förslag i dessa hänseenden, hvaraf komiterade varit i tillfälle att erhålla del.

Då förslaget om mantalsskrifningens förläggande till början af det år, förrättningen afsåge, otvifvelaktigt var af den vigt, att det samma borde göras till föremål för en fullständig utredning af vederbörande myndigheter, och det uppskof med frågans afgörande, som deraf vållades, så mycket mindre borde möta betänklighet, som det, på sätt komiterade erinrat, måste anses olämpligt att förelägga Riksdagen förslag till ny mantalsskrifningsförrättning, innan ännu den förberedande behandlingen af de båda med mantalsskrifningsfrågan nära sammanhängande frågorna om förändrade bestämmelser rörande kyrkoskrifningen samt uppbördsväsendet var bragt till slut, anbefaldes genom nådig remiss den 31 januari 1890 statskontoret och kammarrätten att, efter öfverståthållareembetets och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i rikets samtliga län hörande, afgifva underdånigt utlåtande ej mindre i anledning af det i ofvanberörda författningsförslag n:o 2 innefattade förslag om mantalsskrifningstidens framflyttning till början af mantalsåret och hvad med detta förslag egde sammanhang än äfven öfver de af komiterade utarbetade formulär. Sedan derefter till statskontoret och kammarrätten jemväl öfverlemnats ett af kyrkoskrifningskomitén, på grund af nådig remiss, den 22 november 1890 afgifvet yttrande öfver förslaget till mantalsskrifningsförrättning i de delar deraf, som egde sammanhang med lagstiftningen om kyrkoskrifning, afgåfvo embetsverken den 2 december 1891 det från dem infordrade utlåtandet.

Då numera, efter utredningar, som fulländats under loppet af

innevarande år, jemväl frågorna om nya författningar rörande kyrkskrifningen och uppbördsväsendet föreligga till Eders Kongl. Maj:ts afgörande och de i de tre med hvarandra nära sammanhängande frågorna utarbetade författningsförslagen sålunda kunna öfverblickas i ett sammanhang, torde det tillåtas mig att nu till nådig pröfning anmäla frågan om antagande af ny förordning angående mantalsskrifning.

Intet af de olika förslag till mantalsskrifningsförordning, som utarbetats efter det frågan om ny sådan författning först väcktes genom Riksdagens skrifvelse den 24 mars 1871, har afsett någon mera genomgripande förändring af de grunder, hvarpå den ifrågavarande förrättningen för närvarande är bygd. Sagda riksdagsskrifvelse utmärker ej heller, att Riksdagen ansett någon sådan förändring behöflig eller önskvärd, utan framhålles deri såsom skäl för den begärda revisionen allenast, att Riksdagen funnit förordningen i flerehanda fall sakna icke mindre önskvärd tydlighet och bestämdhet än äfven öfverensstämmelse med kommunalförfattningarne och bevillningsförordningen. Bland de stadganden i mantalsskrifningsförordningen, som påkallade ändring, nämndes särskildt endast den i § 3 mom. 1 gifna föreskrift om valfrihet vid mantalsskrifningsortens bestämmande för dem, som innehade fast egendom eller idkade rörelse inom särskilda mantalsskrifningsdistrikter, hvilken föreskrift i en af Riksdagen åberopad motion ansetts böra erhålla sådant förtydligande, att all villrådighet och olikhet i afseende å tillämpningen deraf så hos allmänheten som vederbörande myndigheter undanröjdes, äfvensom att dervid, så vidt möjligt, blefve tillgodosedd kommunernas fordran att af de personer, hvilka inom dem vore boende och droge fördel af deras allmänna inrättningar, också få uppbära skäliga skattebidrag.

Af de nya bestämmelser, som innefattas i de senast upprättade alternativa författningsförslagen, kunna egentligen endast tre anses vara af beskaffenhet att, om de vunne godkännande, komma att medföra mera betydande förändringar i nu bestående förhållanden. Dessa äro dels det redan nämnda förslaget om mantalsskrifningens förläggande till början af mantalsåret, dels förslaget om fullständigt upphäfvande af den enligt gällande bestämmelser fastighetsegare och rörelseidkare tillkommande rättighet att i vissa fall välja mantalsskrifningsort, dels den af de senast tillkallade komiterade, i likhet med mantals-

skrifnings- och landsstatskomitéerna föreslagna bestämmelsen, att de för mantalsskrifningen afsedda uppgifter ej vidare skulle aflemnas till mantalsskrifningsförrättaren, utan till pastor för att användas jemväl vid föregående justering af husförhörlängden och derefter af pastor medföras till mantalsskrifningen. Till de båda sistnämnda förslagen återkommer jag längre fram, då jag går att yttra mig rörande de särskilda detaljbestämmelserna i författningsförslaget, hvaremot och då frågan om förändring i tiden för mantalsskrifningens förrättande berör ett flertal af författningens paragrafer, det torde tillåtas mig att redan nu få påkalla Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet för denna fråga.

Enligt gällande mantalsskrifningsförordning skola mantalsskrifningarne taga sin början i medlet af november och vara afslutade före utgången af december månad. Enligt komiterades förslag (n:o 2) skulle åter mantalsskrifningarne förrättas mellan den 10 januari och den 15 februari för det löpande året.

Såsom skäl för den föreslagna framflyttningen af tiden för mantalsskrifningen hafva komiterade anfört, att genom en dylik anordning uppenbarligen vunnes ett riktigare och säkrare uttryck för förhållandena, sådana de under det år, mantalsskrifningen afsåge, faktiskt komme att ställa sig, än som kunde erhållas, om förrättningen egde rum en längre eller kortare tid före samma års början. De vid slutet af ett år inträffade förändringar, hvilka med nuvarande anordning till väsentlig del först vid mantalsskrifningen i slutet af nästkommande år komme till vederbörandes kännedom, kunde nemligen, om mantalsskrifningen förlades till början af det år, den afsåge, omedelbart iakttagas. Äfven med afseende å föreskriften om rätt mantalsskrifningsort för personer, hvilka i anseende till blifvande flyttning borde mantalsskrifvas inom annat distrikt än det, de vid mantalsskrifningstiden tillhörde, kunde den ifrågasatta förändrade anordningen antagas komma att visa sig ändamålsenlig, i det att, ju närmare mantalsskrifningen förlades till flyttningstiden, ett allt större antal af de personer, hvilka hade för afsigt att företaga sådan flyttning, hunnit bestämma sig därför. Härtill komme, att de af pastor förda ministerialböckerna, hvilkas justering, innan höstflyttningen ännu hunnit afslutas, aldrig kunde, åtminstone i större församlingar, blifva fullt tillförlitlig, deremot vid årsskiftet hunnit behörigen kompletteras och i följd deraf då lemnade ett vida säkrare underlag för mantalsskrifningsförrättningen. Utom den sålunda angifna fördelen, att ett säkrare resultat af förrättningen uppnåddes, vunnes emellertid genom den ifrågasatta anordningen flere andra fördelar. Sålunda bereddes genom upphörandet af den tilläggsförteckning, som för närvarande skulle

af pastor meddelas öfver vissa af de förändringar, som till nästföregående års slut inträffat, så väl vederbörande pastor som mantalskrifningsförrättaren en på sina ställen ganska afsevärd lättnad i arbetet med mantalsskrifningen. I sammanhang härmed förtjenade ock framhållas, att, medan enligt nu gällande föreskrifter arbetet med mantalskrifningen måste försiggå på en tid af året, då förrättningsmannen vore af debitering och redovisning af kronouppbörderna fullt upptagen, hvaraf följden gemenligen blefve den, att den debiteringen grundläggande, viktiga mantalsskrifningsförrättningen komme att lida, skulle deremot, om denna senare framflyttades till dess att nyssnämnda arbeten hunnit afslutas, mera odelad omsorg kunna af vederbörande derät egnas. Lämpligheten af att mantalsskrifningen förlades till början af året hade äfven i lagstiftningen delvis erkänts, i det att föreskrift i sådant hänseende meddelats i mantalsskrifningsförfattningarna för de två städer, Stockholm och Göteborg, hvilka hade särskilda mera utvecklade anordningar i fråga om mantalsskrifning än det öfriga riket. Och då nämnda städer innefattade en så betydande del af rikets folk-mängd, vore vigten deraf, att mantalsskrifningen inom riket i öfrigt förrättades å samma tid, lätt insedd.

De hinder, hvilka kunde möta för genomförandet af den ifrågasvarande förändringen, syntes icke heller komiterade vara större, än att de genom vidtagande af lämpliga åtgärder kunde öfvervinnas. Då från presterskapets sida några invändningar mot den nya anordningen väl icke kunde med skäl framställas, syntes dessa hinder hufvudsakligen ligga dels i möjligheten att mantalsskrifningen komme i kollision med uppbörden och dels i beskaffenheten af de för värnpligtiges inskrifning nu gällande anordningar. I förstnämnda afseende vore uppenbart, att om uppbördsstämmorna, på sätt för närvarande i vissa delar af riket, särdeles de södra, vore brukligt, fortfarande skulle taga sin början redan i midten eller slutet af januari, mantalsskrifningarna derstädes svårigen kunde på samma tid verkställas. Men redan nu började i många orter uppbördsstämmorna icke före medlet af februari, och en sådan anordning syntes komiterade i sjelfva verket utan något som helst men kunna införas öfver hela riket. Hvad åter anginge mantalsskrifningsförrättningarnes sammanhang med de gällande anordningarna i fråga om inskrifning af värnpligtige, framhålla komiterade, att mantalsskrifningstidens framflyttning visserligen vore oförenlig med den i gällande författningar angående värnpligtigsväsendet för upprättandet af inskrifningslistor stadgade procedur, som hvilade på förutsättningen af den

nuvarande anordningen, att mantalsskrifningarne för hvarje år försigginge i slutet af det närmast föregående, men komiterade förmenade emellertid, att genom en af komiterade närmare angifven förenkling af berörda procedur det med densamma afsedda ändamålet, eller att inskrifningslistorna skulle, till sitt innehåll fullt tillförlitliga, i erforderlig tid före och de inskrifningsskyldiges prestbetyg senast vid inskrifningarne komma vederbörande till handa, skulle kunna ernås, äfven om mantalsskrifningarne förlades till början af det år, desamma afsåge.

Af de hörda myndigheterna tillstyrkes förslaget om mantalsskrifningstidens framflyttning till början af mantalsåret af öfverståthållarembetet och sjutton länsstyrelser, af de flesta bland de sistnämnda dock under vissa vilkor och förbehåll. En länsstyrelse anser framflyttningen vara förenad med åtskilliga olägenheter, men dock kunna utan större svårighet genomföras. Förslaget afstyrkes, hvad dess tillämpning på landsbygden beträffar, af en länsstyrelse samt i sin helhet af de återstående fem.

Statskontoret och kammarrätten afstyrka den föreslagna framflyttningen af mantalsskrifningstiden. Embetsverken erinra till en början, att förslaget om tiden för mantalsskrifningens förrättande icke stode i lämpligt förhållande till den, enligt nådiga brefvet den 5 juli 1884 och statskontorets derpå grundade kungörelse den 14 derpåföljde oktober, bestämda tiden (inom den 15 januari) för aflemnande till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande af specialräkningarne för fögderier och städer, samt att, då någon förkortning af den för nämnda räkningsupprättande och aflemnande nu anslagna tid icke kunde af embetsverken förordas, embetsverken ansåge, att, under förutsättning att mantalsskrifningarne framflyttades till början af året, desamma icke kunde försiggå förr än under tiden efter den 15 januari, i stället för, såsom komiterade föreslagit, efter den 10 januari, och i följd deraf borde fortgå till den 20 februari i stället för, enligt komiterades förslag, den 15 februari.

Beträffande sjelfva hufvudfrågan hafva statskontoret och kammarrätten ansett, att framflyttning af tiden för mantalsskrifningarne icke vore för den ifrågavarande institutionens ändamålsenliga ordnande af nöden. Denna mening grunda embetsverken derpå, att då det jemlikt § 5 mom. 7 i gällande mantalsskrifningsförordning åläge vederbörande pastor att till mantalsskrifningsförrättaren inom den 15 januari aflemna, för att såsom tillägg till mantalslängden densamma bifogas, förteckning öfver de efter senaste mantalsskrifning intill slutet af nyssförlidne år timade förändringar genom födde eller med döden afgangne samt in-

eller utflyttade personer, mantalsskrifningen enligt embetsverkens mening kunde anses fortgå till årets slut samt således angifva förhållandena, sådana dessa befunes vid slutet af det år, som närmast föreginge det, som mantalsskrifningen afsåge. För att ytterligare betrygga uppnåendet af detta resultat hafva embetsverken föreslagit skärpta bestämmelser i fråga om vederbörande pastorers skyldighet att afgifva omförmälda s. k. tilläggsförteckningar i ändamål tillika att, der några förändringar ej timat, äfven sådant inom den stadgade tiden måtte anmälas.

Embetsverken hafva vidare anfört, att den nuvarande anordningen i så måtto innebure ett företräde framför den af komiterade föreslagna, att, medan under nuvarande förhållanden ett sammandrag af mantalslängderna för hela riket angåfve förhållandet med den mantalskrifna folkmängden vid en för riket gemensam tidpunkt, eller slutet af det år, som närmast föregått det, som mantalsskrifningen afsett, detta enligt komiterades förslag icke komme att ega rum, enär jemlikt § 11 af detsamma rättelser i mantalslängden skulle ske i anledning af de utaf vederbörande pastor i särskild förteckning anmärkta förändringar, som inträffat genom födde eller med döden afgångne under tiden efter årets början intill den dag inom januari eller februari månader, mantalsskrifningen inom socken eller stad kunde hafva förrättats, ett förhållande, hvilket enligt embetsverkens mening komme att lända till olägenhet vid bearbetningen af befolkningsstatistiken.

Den af komiterade omförmälda omständigheten, att arbetet med mantalsskrifningen till tiden sammanfölle med debiteringsarbetet, vore icke af synnerlig betydelse, då numera, sedan grundskatt och största delen af kronoarrendena icke vidare vore på markegång beroende, utan utginge med bestämda penningebelopp, en icke ringa del af debiteringen kunde ombestyras, innan mantalsskrifningen skulle taga sin början.

Utom det att embetsverken således ansåge nu föreskrifna tid för mantalsskrifningen lämplig och att med framflyttning af denna tid icke vore något att vinna i afseende å mantalsskrifningens resultat, förekomme ock, enligt hvad embetsverken vidare anföra, att nu gällande anordningar för kronouppbörden lade hinder i vägen för genomförande af den ifrågasatta förändringen, samt att dessa hinder enligt embetsverkens åsigt ej kunde undanrödjas utan olägenheter och kostnader för det allmänna, äfvensom att mantalsskrifningens framflyttning tilläfvventyras skulle medföra olägenheter i afseende å värnpligtiges inskrifning.

Hvad först beträffar frågau om förhållandet mellan den ifråga-

satta nya tiden för mantalsskrifningarne och tiden för uppbördens för rättande, meddela embetsverken — under erinran att enligt gällande bestämmelser uppbördsstämorna skola hållas å lämplig tid inom januari, februari och mars månader eller, der särskilda omständigheter någon gång kunna gifva anledning till längre anstånd, sist inom medlet af april månad — att, enligt tillgängliga uppgifter för år 1887, för uppbördsstämorna å *landet* med undantag af Norrbottens län, från hvilket dylika uppgifter ej förelåge, användts följande antal dagar:

under tiden mellan den 1 och den 6 januari	3	
” ” ” ” 7 ” ” 12 ” ”	5	
” ” ” ” 13 ” ” 18 ” ”	22	
” ” ” ” 19 ” ” 24 ” ”	51	
” ” ” ” 25 ” ” 31 ” ”	136	217
” ” ” ” 1 ” ” 6 februari	186	
” ” ” ” 7 ” ” 12 ” ”	282	
” ” ” ” 13 ” ” 18 ” ”	281	
” ” ” ” 19 ” ” 24 ” ”	225	
” ” ” ” 25 ” ” 28 ” ”	112	1,086
” ” ” ” 1 ” ” 6 mars	130	
” ” ” ” 7 ” ” 12 ” ”	111	
” ” ” ” 13 ” ” 18 ” ”	34	
” ” ” ” 19 ” ” 24 ” ”	11	286;

och gäfve nämnda uppgifter vid handen, att en del af uppbördsstämorna under första hälften af mars månad särskildt förrättats för uppbörd af arrendeafgifter jemlikt nådiga kungörelsen den 17 december 1886 samt att endast inom sex af de län, dessa uppgifter afsåge, uppbördsstämorna å landet började först å någon dag efter den 6 februari. Angående uppbörden i Norrbottens län vore meddeladt af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i nämnda län, att densamma derstädes i allmänhet icke tagit sin början förr än i första eller andra veckan af februari.

I händelse mantalsskrifningarne förlades till början af året, skulle desamma, på sätt embetsverken erinrat, ej kunna taga sin början förr än efter den 15 januari, eller fem dagar senare än komiterade föreslagit, och i följd deraf fortgå till den 20 februari, i stället för, enligt komiterades förslag, den 15 februari. Lika med åtskilliga länsstyrelser ansåge embetsverken den af komiterade beräknade tiden för mantalsskrifningarne vara väl knappt tillmätt, åtminstone hvad de större fögde-

rierna anginge, så framt ej förrättningen kunde få ega rum med två eller flera socknar samtidigt. Då vidare embetsverken förestälde sig, att svårighet kunde uppstå för att, i enlighet med komiterades förslag, medhinna inskrifningslistornas noggranna upprättande under sjelfva mantalsskrifningen samt att det derföre icke lämpligen kunde föreskrivas, att inskrifningslistorna skulle af mantalsskrifningsförrättarne aflemnas omedelbart efter mantalsskrifningen, utan att något rådrum för detta liksom för andra förekommande göromål måste förrättningsmännen beredas, syntes uppbördsstämmorna i allmänhet icke kunna påbörjas förr än i slutet af februari, eller vid en tidpunkt, då med tillämpning af nuvarande anordningar det största antalet af dessa förrättningar, på sätt ofvan intagna uppgifter visade, hunnit försiggå.

En oundviklig följd af en dylik framflyttning af tiden för uppbördsstämmorna blefve en ändring i nu stadgade redovisningstermin. Enligt uppbördsförfattningarne tilländaginge det s. k. uppbördsåret den 30 april, då alla på uppbördsmanen ankommande åtgärder för indrifning af sådana utskylder, som icke erlagts vid uppbördsstämmorna, skulle vara vidtagna, äfvensom all influten uppbörd skulle vara till ränteri levererad. Redan nu vore, åtminstone i större fögderier, tiden mellan uppbördsstämmorna och uppbördsårets slut väl behöflig för verkställande af dessa åtgärder och blefve efter uppbördsstämmornas framflyttning otillräcklig. Då de vid uppbördsstämmorna inflytande utskylder afsåge ett föregående år, syntes det embetsverken, med hänsyn till sjelfva uppbördskontrollen, ej heller lämpligt att utsträcka redovisningstiden utöfver den nu bestämda af fyra månader. Vidare förekomme, att, ehuru statsverkets kassaförlagsfond, såsom komiterade erinrat, under senare tid ökats, uppbördens skyndsamma afslutande och leverering i kronans kassor emellertid till följd af budgetens fortgående stegring och deraf föranledt ökad kraf på ett kassaförlag fortfarande egde betydelse för statsverkets kassarörelse, helst under sådana år då öfverskott till något större belopp å föregående statsregleringar icke funnes att såsom kassaförlag disponera; och borde dervid icke heller lemnas obeaktadt, att i sammanhang med kronuppbörden verkställes uppbörd af andra allmänna medel, bland hvilka dem, som tillkomme landsting och sjukvårdsinrättningar, de der icke vore i besittning af särskildt kassaförlag och för hvilka behof förefunnes att utfå dem tillkommande medel snarare förr, än som redan under nuvarande förhållanden vore möjligt. I likhet med flere länsstyrelser ansåge embetsverken det äfven kunna med skäl betvivlas, att uppbördsstämmornas framflyttning skulle, på sätt komiterade antagit, komma att minska

svårigheten för utskyldernas erläggande och således medföra någon lindring i besväret med resternas indrifning.

Komiterade syntes enligt embetsverkens mening ej heller hafva tagit hänsyn till den sammanhopning af häradsskrifvarnes göromål och svårigheten att desamma fullgöra, som till följd af den föreslagna förändringen skulle uppstå under årets första månader. Efter mantalskrifningarnes slut skulle det nemligen åligga desse tjenstemän att, jemte aflemnande af ofvanberörda inskrifningslistor och utöfvandet af kontrollen vid uppbördsstämmorna, inom den 25 mars hafva kompletterat och till vederbörande pastor afsändt mantalslängderna; att enligt 28 § i gällande bevillningsförordning inom mars månads utgång tillställa bevillningsberedningsordförande på mantalslängd grundade längder för fastighetvärdering; att jemlikt 64 och 67 §§ i nådiga förordningen den 6 december 1886 angående inskrifning och redovisning af värnpligtige m. m. inom den 15 mars upprätta och tillsända vederbörande pastorsembete, församlingsföreståndare eller presterskap bevarings- och landstormslistor samt desamma, sedan de efter granskning återkommit, behörigen transporterade och summerade, före den 10 april till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande insända, hvartill komme öfriga under tiden tilläfventyrs förefallande löpande göromål; samt att, före mantalslängdernas afsändande, ombestyra afskrift deraf, enär häradsskrifvaren eljest vore urståndsatt att åtgöra något väsentligt vid debiteringsarbetet för året och att påbörja tillskrift af mantalslängderna för blifvande mantalsskrifning, innan årets pröfningsnämnd på hösten afslutat sina arbeten. Att fullgörandet af alla dessa åligganden skulle, åtminstone i medelstora eller större fögderier, möta svårigheter och till och med blifva omöjligt, syntes embetsverken, med afseende jemväl å hvad länsstyrelserna inom åtskilliga län derom förmält, vara uppenbart. Om än dessa svårigheter i någon mån kunde öfvervinnas genom framflyttning af tiden för aflemnande af mantalslängder och längderna för fastighetstaxeringen; i hvilket fall en ändring i bevillningsförordningen äfven borde ske, kunde de dock efter embetsverkens tanke icke till fullo undanrödjas, med mindre än att biträde blefve häradsskrifvare beredt. Att befria desse tjenstemän från den vigtiga mantalsskrifningen syntes ej böra ifrågakomma, enär det låge vikt derpå, att denna förrättning verkställes af samma person, som hade att påföra utskylderna. Det af två länsstyrelser framställda förslag om uppdragande åt länsmännen af kontrollen vid uppbördsstämmorna vore ej att förorda, utan vore lämpligast, att, såsom af andra länsstyrelser ifrågasatts, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande bemyn-

digades att befria häradsskrifvarne från skyldigheten att närvara vid uppbördsstämmorna eller åtminstone en del af dem samt att förordna extra häradsskrifvare att ombestyrta uppbördskontrollen. Härigenom skulle emellertid uppkomma kostnader för statsverket, då det väl icke kunde förutsättas, att de ordinarie häradsskrifvarne skulle vidkännas samma kostnad.

Sedan embetsverken derefter närmare utvecklat de skäl, hvilka enligt embetsverkens mening gjorde antagligt, att mantalsskrifningstidens framflyttning skulle medföra olägenheter i afseende å värnpligtiges inskrifning, sammanfatta embetsverken sin åsigt om den föreslagna framflyttningen sålunda, att densamma icke vore för mantalsskrifningsinstitutionens ändamålsenliga ordnande behöflig; att en sådan förändring ej heller kunde ega rum utan väsentliga rubbningar i nu gällande anordningar beträffande uppörd och redovisning af allmänna utskylder; att dessa rubbningar komme att medföra, utom andra olägenheter för det allmänna, svårigheter för mantalsskrifningsförrättarne på landet att fullgöra dem tillhörande åligganden; att dessa svårigheter icke kunde undanröjas, åtminstone icke utan särskilda kostnader för statsverket; samt att efter embetsverkens tanke mantalsskrifningens framflyttning kunde möta hinder i dessa förrättnings sammanhang med anordningarna i fråga om inskrifning af värnpligtige eller förorsaka olägenheter vid handhafvande af denna inskrifning. På grund af det sålunda anförda hafva embetsverken funnit sig böra i underdånighet afstyrka bifall till komiterades ifrågavarande förslag; dock att embetsverken, i enlighet med hvad förut blifvit nämndt, ansåge skärpta föreskrifter böra meddelas till betryggande deraf, att den s. k. tilläggförteckning, som omförmäles i 5 § 7 punkten i gällande mantalsskrifningsförordning, noggrannt blefve afgifven.

Från den af embetsverken uttalade mening hafva emellertid två ledamöter varit skiljaktiga samt tillstyrkt komiterades förslag om mantalsskrifningstidens framflyttning.

Hvad angår den inverkan, den föreslagna framflyttningen af tiden för mantalsskrifningarne skulle komma att utöfva på presterskapets göromål, har kyrkoskrifningskomitén i sitt öfver mantalsskrifningskomiterades betänkande afgifna utlåtande af den 22 november 1890 anført, att framflyttningen enligt komiterades mening skulle för presterskapet medföra lättnad i kyrkoskrifningsarbetet i afseende å så väl sjelfva mantalsskrifningen som äfven särskildt redovisningen af värnpligtige, enär derigenom den i 12 § af värnpligtslagen föreskrifna granskningen af inskrifningslistor blefve öfverflödlig.

Ett helt annat omdöme om ifrågavarande förslag uttalas emellertid af domkapitlen i Upsala och Strengnäs i deras öfver kyrkoskrifningskomiténs förslag till kyrkoskrifningsförordning afgifna underdåniga utlåtanden. Med anledning deraf att nämnda komité syntes hafva förordat mantalsskrifningkomiterades förslag att förlägga mantalsskrifningen till hvarje års början anför förstnämnda domkapitel, att detta för presterskapet vore en synnerligen stor olycka. Man borde blott betänka hvad det innebure, att presterskapet under januari månad måste utarbete de för statistiska centralbyrån afsedda utdragen ur ministerialböckerna jemte den summariska redogörelsen för folkmängden under sistförflutna år, hvilket allt i början af februari månad skulle till vederbörande kontraktsprost aflemnas. En mängd särskilda förteckningar skulle ock inom januari månad af pastor upprättas och till vederbörande aflemnas, såsom dödsuppgifter till rådstufvurätter eller häradsting, förteckning öfver i skolåldern inträdande barn, uppgifter till direktionen för folkskolelärares pensionsinrättning, journal öfver vaccinerade under förra året, iuskrifningstilläggslista och anmälningslista öfver in- och utflyttade beväringmän under senaste månaden. Mantalsskrifningskomiterade hade förmenat, att vissa andra uppgifter, nemligen de i värnpligtslagens § 12 föreskrifna listors upprättande och granskning, skulle kunna vid mantalsskrifningen i sådant fall verkställas. Men detta vore icke ens tänkbart i stora församlingar. Hela talet om mantalsskrifningens förläggande från årets slut till dess början innebure enligt domkapitlets mening en orimlighet, hvarför domkapitlet ansåge sig hafva allt skäl att mot en sådan eventuel förändring inlägga en allvarlig gensaga. Äfven domkapitlet i Strengnäs motsätter sig förslaget om mantalsskrifningens framflyttning till det nya årets början, enär derigenom presterskapet under en med täta gudstjänster uppfylld tid skulle i betydlig grad störas i sitt rent kyrkliga arbete. Öfriga domkapitel hafva icke yttrat sig i frågan, hvartill, då förslaget om framflyttningen ej innefattades i kyrkoskrifningskomiténs författningsförslag, ej heller direkt anledning för domkapitlen förelegat.

Det synes mig svårigen kunna betviflas, att mantalsskrifningstidens framflyttning till början af mantalsåret, ur mantalsskrifningens egen synpunkt sedt och utan hänsyn till möjligen deraf på andra områden härflytande olägenheter, måste betraktas som en gifven fördel. Då förrättningen afser att anteckna vissa personal- och andra förhållanden, sådana de gestalta sig under ett visst gifvet år, ligger det i sakens natur, att de sålunda antecknade förhållandena måste komma att närmare öfverensstämma med de verkliga, derest anteckningen sker

ett stycke in på mantalsåret, än om den eger rum någon tid före det-samma. Med nyssnämnda tilläggsförteckning kan, äfven om bestämmel-serna rörande densamma skärpas, enligt min mening icke fullt ernås det mål, hvars vinnande åsyftas med mantalsskrifningstidens framflytt-ning. Oafsedt att icke alla under tiden mellan mantalsskrifningen och årets slut inträffade födelser och dödsfall hinna före årsskiftet hos pastor anmälas, kan med säkerhet antagas, att många under sagda tid in-träffade inflyttningar i och utflyttningar från församlingen, om hvilka pastor på grund af försummad anmälan icke före årets slut erhåller kännedom, skola vid en i årets början hållen mantalsskrifning komma till vederbörandes kunskap, hvartill kommer, att pastors tilläggsförteck-ning alls icke har att meddela upplysningar om sådana under tiden mellan mantalsskrifningen och årets slut inträffade förändringar, som icke afse personalförhållanden, men ändock skola vid mantalsskrifningen antecknas. Vidare bör icke förbises, att de uppgifter, som innefattas i tilläggsförteckningen, icke komma att underkastas den pröfning, som med mantalsskrifningsförrättningen är afsedd; mantalsskrifningsförrät-taren erhåller t. ex. ur tilläggsförteckningen kännedom derom, att en person inflyttat i församlingen, men han saknar det tillfälle, som vid mantalsskrifningsförrättningen erbjuder sig, att utreda, huruvida in-flyttningen skett under sådana omständigheter, att den bör grundlägga mantalsskrifning inom församlingen.

Jag kan således icke betvifla, att icke mantalsskrifningstidens framflyttning skulle, ur synpunkten af ett noggrannare resultat af mantals-skrifningen, medföra åtskilliga fördelar. Å andra sidan har emellertid från olika håll med styrka framhållits, att framflyttningen på andra områden komme att utöfva menliga verkningar.

Hvad till en början framflyttningens inverkan på inskrifnings-väsendet beträffar, ber jag att få meddela, att jag genom förhandlingar med chefen för landförsvarsdepartementet inhemtat, att ur denna syn-punkt oöfverstigliga hinder icke möta för förslagets genomförande, ehuru för ändamålet erfordras icke oväsentliga ändringar i värnpligtslagen samt i förordningen angående inskrifning och redovisning af värnplig-tige.

Emellertid qvarstå de gjorda anmärkningarne, att mantalsskrif-ningarne efter framflyttningen skulle medföra rubbningar i uppbörds-och redovisningsväsendet samt infalla på en för presterskapet synnerligen menlig tidpunkt. På de af åtskilliga länsstyrelser samt statskontoret och kammarrätten anförda skäl anser jag antagligt, att med den före-

slagna förändrade anordningen uppbörderna, åtminstone i större och folkrikare fögderier, icke skulle kunna i behörig ordning förrättas, med mindre Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillades rätt att mot särskild ersättning förordna annan person att i häradsskrifvarens ställe närvara vid uppbördsstämmorna, hvarigenom åter statsverket skulle åsamkas kostnader till belopp, som nu icke kunna uppgifvas. Ej heller eger jag efter de af domkapitlen i Upsala och Strengnäs gjorda uttalanden i ämnet anledning betvifla, att icke den föreslagna nya mantalskrifningstiden skulle för presterskapet ställa sig olägligare än den nuvarande.

Då mantalsskrifningstidens framflyttning sålunda skulle å ena sidan medföra fördelen af ett exaktare resultat af mantalsskrifningen, men å den andra olägenheterna af ett försenande af uppbörderna eller ökade kostnader för statsverket och ett ytterligare sammanhopande af göromål för presterskapet vid en tidpunkt, som redan för närvarande är för dem fullt upptagen af sådana, måste frågans besvarande bero deraf, huruvida de fördelar, som genom ändringen skulle för mantalsskrifningen vinnas, äro af den betydelse, att de anförda betänkligheterna för deras skull måste vika. Mig synes denna fråga böra besvaras nekande. Om än, på sätt jag förut framhållit, med bestämmelsen om skyldighet för presterskapet att afgifva s. k. tilläggsförteckning icke kan uppnås alldeles samma resultat, som åsyftas genom mantalsskrifningstidens framflyttning, synes man likväl kunna antaga, att, särskildt efter det skärpta bestämmelser rörande afgifvandet af tilläggsförteckningarna meddelats och hittills saknad formuler för dem faststälts, olikheten i resultat i verkligheten icke skall ställa sig särdeles betydande och i allt fall icke vara af den vikt för mantalsskrifningsinstitutionen i dess helhet, att den bör föranleda till en ändring, som sannolikt skulle medföra icke oväsentligt ökad kostnad för statsverket och ökad tunga för presterskapet. Jag anser mig därför böra förorda bibehållandet af den nu stadgade tiden för mantalsskrifningarnes förrättande.

Till grund för min ytterligare föredragning af ärendet anhåller jag sålunda att få lägga det första af de utaf komiterade afgifna författningsförslagen och går jag nu att vid de särskilda paragraferna i detsamma framställa de erinringar, till hvilka jag funnit anledning.

§ 1.

Mom. 1. Gällande mantalsskrifningsförordning, som i fråga om hvilka personer böra mantalsskrifvas endast säger, att vid mantals-

skrifningen »hvar och en person» bör i mantalslängd uppföras, innehåller sålunda icke uttrycklig föreskrift, huruvida i riket bosatt utlänning bör mantalsskrifvas eller icke. Praxis har ock i detta afseende varit vacklande, men sedan Eders Kongl. Maj:t genom särskilda nådiga resolutioner den 8 juni 1877 förklarar två utlänningar, hvilka längre tid vistats här i riket, pligtige att låta sig mantalsskrifvas, torde numera mantalsskrifning af dylika utlänningar i regeln ega rum. Mantalskrifningskomiténs förslag hvilade jemväl på förutsättningen, att så borde vara förhållandet, och landsstatskomitén införde uttrycklig föreskrift derom, hvilket af kammarrätten lemnades utan erinran.

Komiterade äro emellertid i detta afseende af annan mening. Då mantalsskrifningen till sin karakter vore ett slags allmän folkräkning, som hade till uppgift, utom att ligga till grund för debitering af mantalspenningar, jemväl att i första hand grundlägga vissa medborgerliga förmåner, såsom politisk och kommunal rösträtt, hemortsrätt m. m., hafva komiterade ansett oegentligt, att personer, hvilka uppenbarligen icke borde anses tillhöra rikets folkmängd och hvilka icke utan att hafva förvärfvat svensk medborgarrätt kunde komma i åtnjutande af nyss antydda förmåner, sådant oaktadt här mantalsskrefves på samma sätt som rikets egentlige inbyggare. Den minskning i inkomst, som skulle tillskyndas staten derigenom, att utlänningar icke vidare komme att erlægga mantalspenningar, blefve naturligen högst obetydlig, och genom de skärpta föreskrifterna i bevillningsförordningen om skyldighet för utlänning att under vissa förutsättningar utgöra inkomstbevilling samt i sammanhang dermed meddelade bestämmelser syntes i öfrigt vara tillräckligt sörjdt för, att utlänningar, som här vistades, icke undginge att till stat och kommun lemna skäligen skattebidrag.

Kyrkoskrifningskomitéen, som af flera skäl ansett det för svenska staten af vigt att erhålla säker uppgift, hvilka och huru många främmande makters undersåtar en längre tid i riket vistades och der hade fast bostad, har hemställt, att då detta icke kunde ske annat än genom sådana utlänningars antecknande i församlingsböckerna eller genom deras upptagande i mantalslängderna, men ovilkorlig föreskrift om här i riket bosatta utlänningars antecknande i kyrkoböckerna icke syntes komitéen böra meddelas, dylika utlänningar deremot måtte varda fortfarande liksom hittills mantalsskrifna. Nu har jag visserligen inhemtat, att chefen för ecklesiastikdepartementet är sinnad att förorda upptagandet i de på underdånig föredragning beroende författningarne angående kyrkoskrifning af en ovilkorlig föreskrift om de ifrågavarande utlänningarnes

antecknande i församlingsböckerna, och det af kyrkoskrifningskomitén anförda skälet för samma utländingars mantalsskrifning komme sålunda, under förutsättning af Eders Kongl. Maj:ts bifall till sagda förslag, att förfalla. Men då jag icke desto mindre anser mig böra förorda meddelandet af uttrycklig föreskrift om här i riket bosatta utländingars mantalsskrifning, sker det dels emedan det måste anses önskvärdt, att skiljaktigheterna mellan den inom en församling kyrkoskrifna och den derstädes mantalsskrifna folkmängden inskränkas till det minsta möjliga, dels emedan sannolikt är att, åtminstone i de större städerna, ifrågavarande utländingar, hvilka enligt gällande bevillningsförordning äro skyldiga att här i riket utgöra inkomstbevillning, icke sällan skulle undgå beskattning, derest de icke uppföras i mantalslängd. Då mantalsskrifning i och för sig icke grundlägger politisk och kommunal rösträtt, hemortsrätt o. s. v., kan af utländingars mantalsskrifning icke befaras annan olägenhet, än att mantalsskrifne utländingar stundom kunde till följd af bristande kännedom om deras främmande nationalitet komma i åtnjutande af någon af de rättigheter, som ensamt äro svenske medborgare förbehållne. Denna olägenhet kan dock utan svårighet undvikas derigenom, att i mantalslängdens anteckningskolumn anteckning göres om mantalsskrifven utländings nationalitet. Den i sådant afseende erforderliga anvisning lärer därför böra göras i formulären till mantalsuppgift och mantalslängd.

Mom. 2. Då numera göromålen med uppboürsredovisningen infalla ungefär samtidigt med mantalsskrifningarnes förrättande, hafva komiterade ansett möjlighet böra beredas för vederbörande ordinarie mantalsskrifningsförrättare att, om förhållandena dertill föranleda, undfå ledighet från en eller annan dylik förrättning, hvadan komiterade föreslagit en bestämmelse af innehåll, att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande på framställning af häradsskrifvare eller magistrat egde förordna annan förrättningsman. Vål hafva komiterade i motiven anført, att någon ersättning af allmänna medel till vikarien dervid icke kunde ifrågakomma, men då i allt fall Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande lärer vara oförhindrad att vid förfall för häradsskrifvaren förordna annan att i hans ställe förrätta mantalsskrifning, synes det, särskildt med afseende derpå att denna förrättning hör till häradsskrifvarnes viktigaste tjensteåligganden, hvarken behöfligt eller lämpligt att i författningen inrymma det föreslagna stadgandet, hvilket jag därför utslutit ur det författningsförslag, jag med ledning af det utaf komiterade utarbetade låtit upprätta.

§ 3.

Mom. 1. Genom den förändrade redaktion komiterade gifvit åt denna § har uteslutits den förut gällande bestämmelsen om rätt för fastighetsegare och rörelseidkare att i vissa fall välja mantalsskrifningsort. Komiterade anföra i afseende härå till en början, att i första punkten af mom. 1 uttrycket »är bosatt» vore att föredraga framför uttrycket »hafva sitt bo och hemvist», enär det förra gifvetvis innebure något mera konstant än det senare. Detta vore åter på sin plats i fråga om de mera sväfvande och tvifvelaktiga förhållanden, som afsåges i andra punkten. Genom bestämmelserna i denna punkt, hvilka afsåge att ersätta uttrycket »eller i följd af sitt vistande bör anses hafva sitt bo och hemvist», hade komiterade velat särskildt framhålla, att, då en person icke vistades oafbrutet inom ett och samma mantalsskrifningsdistrikt, utan hade sin verksamhet eller af annan anledning uppehölle sig inom flere distrikt under omständigheter, som åstadkomme tvekan, huruvida han borde mantalsskrifvas i det ena eller andra distriktet, hänsyn vid frågans afgörande borde tagas icke ensamt till den längre eller kortare tidrymd, han uppehölle sig inom hvarje distrikt, utan till samtliga de omständigheter, hvilka vore af beskaffenhet att kunna inverka på bedömandet af, huruvida han borde anses vara bosatt på det ena eller andra stället. Komiterade yttra derefter vidare:

»Stadgandet i 1861 års förordning att den, hvilken innehar fast egendom eller idkar rörelse inom särskilda mantalsskrifningsdistrikt, må sjelf bestämma och anmäla, på hvilketdera stället han bör mantalsskrifvas, har, såsom bekant, i tillämpningen gifvit anledning till en mängd oegentligheter och missförhållanden, såsom t. ex. att personer, hvilka egt fast egendom inom ett distrikt med obetydliga kommunalutskylder men varit boende och utöfvat sin verksamhet inom ett distrikt med höga sådana, ansetts berättigade att mantalsskrifva sig inom förstnämnda distrikt, ehuru de endast tillfälligtvis eller kanske ej ens någon tid af året der vistats. Såväl inom som utom Riksdagen hafva också tid efter annan röster höjts för borttagande eller åtminstone förtydligande af ifrågavarande stadgande. I sådant hänseende torde komiterade få erinra, att motioner uti berörda syfte väckts vid riksdagarne åren 1868, 1871, 1879 och 1889; att bevillningsutskottet vid förstnämnda riksdag fann sig böra hemställa, det Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t göra underdånig framställning om uteslutande ur 1861 års förordning af omförmälda stadgande, hvilken hemställan äfven af Andra Kammaren

bifölls; att utskottet jemväl vid de tre senare riksdagarne mera eller mindre uttryckligt anslöt sig till sin år 1868 uttalade uppfattning, hvarföre också de skrivelser, som Riksdagen, i enlighet med utskottets hemställan, åren 1871 och 1889 aflät till Kongl. Maj:t med begäran om gällande mantalsskrifningsförordnings omarbetning, måste anses hafva i icke ringa mån föranledts af önskan att få ändring uti ifrågavarande stadgande; samt att såväl landsstatskomitéen som äfven kammarrätten i dess öfver mantals- och landsstatskomitéernas förslag afgifna särskilda yttranden föreslagit borttagande af stadgandet.

Jemväl i det nu upprättade författningsförslaget har ifrågavarande s. k. valfrihetsbestämmelse uteslutits, men med den uppfattning komiterade hafva af denna bestämmelses verkliga innehåll och med afseende tillika fästadt å den ändrade lydelse, komiterade gifvit åt hufvudregeln i fråga om rätt mantalsskrifningsort, anse sig komiterade icke hafva härigenom ifrågasatt någon så genomgripande förändring i de nu i sjelfva verket, enligt komiterades uppfattning, gällande föreskrifterna. I enlighet med en åsigt, som särskildt kammarrätten uttalat i sitt öfver mantalsskrifningskomitéens förslag afgifna yttrande, hålla komiterade nämligen före, att någon verklig rätt att sjelf välja mantalsskrifningsort icke enligt 1861 års förordning för någon förefinnes. Obehörig är naturligen en sådan tillämpning af stadgandet i fråga, som ofvan antydts, eller att en person, hvilken är boende och utöfvar sin verksamhet inom ett distrikt, tillåtes att mantalsskrifva sig i ett annat endast därför att han der eger en fastighet. Stadgandets ordalydelse gifver nämligen otvetydigt vid handen, att detsamma eger tillämplighet allenast på den, som *antingen* innehar fast egendom inom särskilda mantalsskrifningsdistrikt *eller* också inom sådana idkar rörelse, följaktligen icke på den, som inom ett distrikt eger fastighet och inom ett annat idkar rörelse eller bestrider tjänstebefattning. Och icke ens på alla personer, som inom olika mantalsskrifningsdistrikt antingen ega fast egendom eller idka rörelse, lärer stadgandet kunna tillämpas, ty då det deri heter, att personen i fråga »må sjelf bestämma och anmäla, på *hvilketdera stället* han bör mantalsskrifvas», synes detta gifva vid handen, att, derest en dylik bestämmanderätt skall tillkomma personen, omständigheterna icke få vara sådana, att hans mantalsskrifning inom något tredje distrikt, der han hvarken innehar fastighet eller idkar rörelse, kan ifrågakomma, eller med andra ord, att han icke får hafva sitt egentliga bo och hemvist på någon annan ort än dem, emellan hvilka valet skulle ega rum.

Om man vidare undersöker, huru ifrågavarande stadgande tillkommit,

och tillika sammanställer det med den förut i momentet meddelade allmänna regeln att en hvar skall mantalsskrifvas, der han har eller i följd af sitt vistande bör anses hafva sitt bo och hemvist, torde man komma till den uppfattning att icke heller de personer, å hvilka stadgandet, enligt hvad nu är nämndt, har afseende, ega rättighet att efter godtycke låta mantalsskrifva sig inom det ena eller andra distriktet. I fråga om stadgandets tillkomst erinrar kammarrätten i sitt ofvan omnämnda yttrande, att uti § 5 af 1812 års mantalsskrifningsförordning meddelades efter stadgandet af den allmänna regeln om mantalsskrifning i den ort, der man »bofast är eller större delen af året vistas», bland annat, den föreskrift att »den, som innehar flera i särskilda socknar eller provinser belägna egendomar, skall till mantalsskrifningen uppgifva den ort, der han skattskrifven blifvit eller ämnar sig skattskrifva låta». Med hänsyn jemväl dertill, att vid tiden för berörda förordnings utfärdande de förhållanden såväl i afseende å betungande kommunalutskylder som i öfrigt, hvilka kunde föranleda personer att låta mantalsskrifva sig å annan ort än boningsorten, antingen alls icke eller ock i ringa mån förefunnos, antog kammarrätten för sin del nämnda föreskrift hafva inneburit allenast ett uttalande deraf, att den, hvilken så att säga vore bosatt å flera ställen, finge sjelf anmäla, på hvilket af dessa han ansåge sig ega sitt egentliga hemvist samt på grund häraf böra i mantal uppföras. Uti de derefter till och med år 1858 i bevillningsförordningarne intagna bestämmelserna om mantalsskrifning hade kammarrätten icke funnit ens en antydning om medgifvande för någon att efter eget behag välja mantalsskrifningsort. Det af särskilda komiterade uppgjorda och af 1859—1860 årens riksdag i denna del gillade förslag till förordning angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande, hvilket förslag låge till grund för 1861 års förordning, innehölle — anmärker kammarrätten vidare — den hufvudregeln att »hvar och en skall mantals- och skattskrifvas, der han bosatt är, eller större delen af året sig uppehåller», med rättighet för den, som »inom särskilda mantalsskrifnings-distrikter har egendom eller idkar rörelse, utan att hufvudsakligen vistas på en och samma ort, att sjelf bestämma och uppgifva, på hvilketdera stället han vill låta sig mantalsskrifvas». Uti det förslag i ämnet, som kammarrätten den 14 maj 1861 i anledning af Kongl. remiss afgifvit, vore visserligen från sistberörda stadgandet orden »utan att hufvudsakligen vistas på en och samma ort» uteslutna, men hade sådant, enligt hvad förslaget motiver uttryckligen gäfvit vid handen, skett alls icke därför, att kammarrätten ansett personer, hvilka inom annat mantalsskrifningsdistrikt än bonings-

orten vid mantalsskrifningstillfället innehade egendom eller idkade rörelse, berättigade till valfrihet i afseende å mantalsskrifningsort, utan af anledning att kammarrätten antagit, det en persons anmälan vid mantalsskrifning derom, att han för derefter närmast följande året önskade mantalsskrifvas inom ett annat mantalsskrifningsdistrikt, der han innehade egendom eller idkade rörelse, icke kunde, med hänsyn till den förut angående mantalsskrifningsort meddelade allmänna regeln, ifrågakomma, med mindre denna person verkligen hade för afsigt att under mantalsskrifningsåret till sistnämnda distrikt inflytta; och hade gifvetvis enahanda anledning vållat, att nyssanförda orden icke blifvit uti § 3 mom. 1 af 1861 års förordning intagna. Af hvad sålunda förekommit vore emellertid, enligt kammarrättens förmenande, klart, att den ofta öfverklagade valfriheten för en viss klass personer vid bestämmandet af deras mantalsskrifningsort härledde sig från en felaktig tillämpning af nyssberörda lagbud, men alls icke varit genom samma lagbud åsyftad.

Komiterade, som ansluta sig till den af kammarrätten sålunda uttalade åsigt, få vidare fästa uppmärksamheten derpå, att vid den af Kongl. Maj:t verkställda omredigeringen af ifrågavarande af Riksdagen gillade stadgande orden »bestämna och uppgifva på hvilketdera stället han *vill* låta sig mantalsskrifvas» ändrats till »bestämna och anmäla på hvilketdera stället han *bör* mantalsskrifvas». I betraktande jemväl häraf och vid jemförelse med den ofta anmärkta hufvudregeln att en hvar skall mantals- och skattskrifvas, der han har eller i följd af sitt vistande bör anses hafva sitt bo och hemvist, synes det komiterade uppenbart, att ifrågavarande s. k. valfrihetsbestämmelse egentligen endast afsett att förekomma tvister angående rätta mantalsskrifningsorten för personer, som enligt regeln under olika delar af året uppehölle sig inom särskilda mantalsskrifningsdistrikt, genom att öfverlemna åt sådana personer att sjelfva anmäla, hvarest de det följande året hufvudsakligen komme att vistas och i följd deraf borde mantalsskrifvas. Med en sådan tolkning af berörda stadgande skulle naturligen de ofvan anmärkta oegentligheter, hvartill detsamma gifvit anledning, i väsentlig mån förebyggas, men å andra sidan kan stadgandets borttagande icke heller medföra någon synnerligen afsevärd förändring i de angående mantalsskrifningsort nu gällande regler. Då nu stadgandet faktiskt blifvit olika uppfattadt och tillämpadt samt mera eller mindre svåra missförhållanden i följd häraf uppstått, hafva komiterade icke tvekat att föreslå uteslutning af stadgandet, helst den mot en sådan åtgärd ofta framställda invändningen att derigenom personer,

hvilka nu ega s. k. valfrihet, blefve helt och hållet underkastade mantalsskrifningsförrättarnes godtycke vid bestämmande af mantalsskrifningsort så mycket mindre förtjenar afseende, som komiterade, enligt hvad ofvan blifvit erinradt, i andra punkten af mom. 1 uttryckligen ålagt mantalsskrifningsförrättarne att vid afgörandet af en fråga af nu afsedda beskaffenhet taga hänsyn till de förhållanden, under hvilka vistelsen på den ena eller andra orten eger rum, samt en dylik persons egen uppgift om stället, der han anser sig vara bosatt, naturligen kommer att dervid vederbörligen beaktas.»

Få lagbestämmelser hafva varit föremål för så många olika tolkningar som den ifrågavarande s. k. valfrihetsbestämmelsen i 3 § 1 mom. af gällande mantalsskrifningsförordning. Efter den af kammarrätten lemnade, af komiterade åberopade utredning synes mig likväl något tvifvel icke böra kunna hysas derom, att den fastighetsegare eller rörelseidkare i vissa fall medgifna rätt att sjelf bestämma och anmäla, inom hvilket distrikt han bör mantalsskrifvas, *icke* innefattar något undantag från den allmänna regeln, att en hvar skall mantalsskrifvas der han har eller i följd af sitt vistande bör anses hafva sitt bo och hemvist, utan allenast *under förutsättning* att förhållandena äro sådana, att tvekan råder, inom hvilketdera af olika distrikt en person, som inom desamma innehar fastighet eller idkar rörelse, *faktiskt* bör anses hafva sitt bo och hemvist, öfverlemnar åt samma person att i mantalsskrifningsförrättarens ställe lösa denna fråga. Emellertid måste medgifvas, att de ordalag, författningen använder för att uttrycka detta, äro synnerligen olyckligt valda. Det dröjde ej heller länge efter författningens utfärdande, innan den föreställning gjorde sig allmänneligen gällande, att bestämmelsen innefattade ett slags privilegium för en fastighetsegare att, oberoende af sin bosättningsort, låta mantalsskrifva sig på sin fastighet, en föreställning, som erhöll stöd af åtskilliga äldre Kongl. resolutioner, exempelvis en af den 25 oktober 1867. Vid en senare tidpunkt uppfattades bestämmelsen sålunda, att valfrihet endast egde rum, derest en person egde fastighet eller idkade rörelse inom *minst två* olika distrikt, men att valfriheten då ock var oinskränkt. En sådan uppfattning leder emellertid till resultat, hvilka måste betecknas såsom orimliga. En person är t. ex. bosatt i förhyrd våning i staden A samt eger ett hus i staden B. Enligt sistberörda tolkningssätt är han skyldig att låta mantalsskrifva sig i A. Men om han köper det hus i staden A, deri han är bosatt, kommer han att ega fastigheter inom två distrikt och blir sålunda berättigad att, om han så önskar, låta mantalsskrifva sig i staden B.

Numera tolkas likväl, på sätt af flere utaf Eders Kongl. Maj:t meddelade resolutioner framgår, bestämmelserna om valfrihet för fastighetsegare sålunda, att sådan bestämningsrätt endast medgifves, då personen i fråga inom olika distrikt eger fastigheter af den beskaffenhet, att bo och hemvist der kan väljas, samt han åtminstone någon del af året vistats på den fastighet, der han vill låta mantalsskrifva sig. Äfven i denna begränsning förefaller likväl stadgandet om valfriheten oegentligt. De många tydningar, för hvilka detsamma varit utsatt, påkalla med nödvändighet en omredaktion deraf, för så vidt en bestämmelse i sådan syftning öfver hufvud bör bibehållas. Ej mindre kammarrätten än de båda senaste komitéer, som afgifvit förslag till mantalsskrifningsförrättning, hafva emellertid ansett, att hvarje bestämmelse om valfrihet bör uteslutas, och har kammarrätten dervid bland annat anført, att hvar och en väl bör ega rätt att välja *vistelseort*, men att ingen rättsgrund finnes för rätt att välja mantalsskrifningsort. Man kan naturligtvis härvid erinra, att samma svårighet ännu kvarstår, som gifvit upphof till bestämmelsen om den s. k. valfriheten, eller svårigheten för mantalsskrifningsförrättaren att i vissa fall afgöra, hvar en fastighetsegare eller rörelseidkare bör anses hafva sitt rätta hemvist. Men denna svårighet kan icke i och för sig utgöra tillräcklig anledning att åt den enskilde öfverlemna afgörandet af en så beskaffad fråga, hvilken i vissa fall kan ega ganska stor betydelse för de olika kommunerna. På sätt så väl komiterade som kammarrätten erinrat, lära vederbörande myndigheter icke underlåta att i tvistiga fall tillerkänna all betydelse åt den enskildes uppgift om stället, der han anser sig vara bosatt. Jag erinrar för öfrigt, att den nya bestämmelsen komme att så formuleras, att deraf med all tydlighet framgår, att icke ensamt den längre eller kortare tid, hvarunder en person vistas på en ort, får verka afgörande på frågan, utan att dervid jemväl skall tagas hänsyn till de öfriga förhållanden, under hvilka vistelsen på det ena eller andra stället eger rum. Af stadgandet följer sålunda icke utan vidare, att t. ex. en godsegare, som om vintern är bosatt i en stad, äfven der skall mantalsskrifvas allenast derföre att den tid, han tillbringar i staden, är en eller annan månad längre än den tid, han uppehåller sig på sitt gods.

På grund af det anförda anser jag böra biträda komiterades förslag om en sådan redaktion af 3 § 1 mom., att den s. k. valfrihetsbestämmelsen derur uteslutes. I syfte att med hvarandra närmare sammanbinda de i 1 och 2 punkterna af 1 mom. i komiterades förslag innefattade stadganden har jag emellertid underkastat sistnämnda punkt en mindre omredaktion.

Mom. 4 har erhållit i viss mån förändrad affattning i syfte att bringa detsamma till närmare öfverensstämmelse med motsvarande bestämmelse i det förslag till förordning om kyrkoböckers förande, som blifvit med ledning af kyrkoskrifningskomiténs betänkande uppgjordt inom ecklesiastikdepartementet. Sådant momentet i komiterades förslag är formuleradt, innebär detsamma rättighet, men icke skyldighet — der ej sådan af annan anledning föreligger — för studerande att mantalsskrifvas i den ort, der läroverket är beläget. Enligt förslaget till förordning om kyrkoböckers förande skulle *minderårigs* vistelse utom hemorten för erhållande af undervisning vid allmänt läroverk eller enskild läroanstalt ej berättiga till kyrkoskrifning i den ort, der läroverket eller anstalten är belägen; och då det ej heller kan anses lämpligt, att *minderårig* af sagda anledning mantalsskrifves utom hemorten, har momentet i öfverensstämmelse härmed blifvit ändradt.

Mom. 5. För vinnande af närmare öfverensstämmelse med förslaget till förordning om kyrkoböckers förande har andra stycket i detta moment, som handlar om mantalsskrifningsorten för den, som intagits å sjukvårdsinrättning utom hemorten, gjorts tillämpligt äfven på den, som intagits å förbättrings- eller uppfostringsanstalt utom hemorten.

§ 4,

som innehåller bestämmelser om aflemnande af inflyttningsbetyg till pastor, har, enligt hvad motiven till komiterades författningsförslag utmärka, upptagits endast under förutsättning, att den nya mantalsskrifningsförordningen komme att träda i kraft, innan förordning om kyrkoböckers förande blifvit utfärdad. Då det emellertid numera är afsedt, att de båda författningarne samtidigt skulle vinna tillämpning och förslaget till förordning om kyrkoböckers förande innehåller erforderliga bestämmelser i ämnet, har paragrafen uteslutits.

§ 5 (nya § 4).

Mom. 1. Detta moment, som stadgar, att mantalsuppgifterna skola aflemnas till vederbörande pastor viss tid före mantalsskrifningsförrättningen, utgår från den af komiterade föreslagna nya anordning, att pastor skall mottaga sagda uppgifter för att använda dem vid föregående justering af husförhörlängden — eller, som den hädanefter kommer att benämnas, församlingsboken — och derefter medföra dem till mantalsskrifningen.

Såsom skäl för den föreslagna nya anordningen anföra komiterade — jemte fördelen för församlingsmedlemmarne att få på en gång och inför samma myndighet fullgöra den uppgiftsskyldighet, som borde åligga dem i afseende på så väl kyrko- som mantalsskrifning — hufvudsakligen att, ehuru med den anordning af civilståndsregistrationen, som i vårt land af ålder varit gällande, mantalsskrifningen med nödvändighet måste komma att grunda sig på kyrkoböckerna, enkannerligen husförhörlängden, för närvarande icke någon verklig garanti finnes för att husförhörlängden vid tidpunkten för mantalsskrifningsförrättningen innehölle exakta uppgifter om alla de förhållanden, hvilka borde deri antecknas, samt att en sådan garanti icke kunde åstadkommas på annat sätt än genom införande af föreskrifter, hvilka gjorde det möjligt för pastor att kort före mantalsskrifningen verkställa en noggrann justering af husförhörlängden.

Så väl mantalsskrifnings- som landsstatskomitéerna hade förordat införande af ungefärligen enahanda anordning, hvilken emellertid af kammarrätten på skäl, som af komiterade anföras, afstyrktes. Äfven kyrkoskrifningskomitén, som utförligt bemött de af komiterade för förändringen anförda skäl, har motsatt sig densamma. Utom det att de nya bestämmelserna redan efter sin bokstaf skulle ålägga presterskapet ett icke oväsentligt ökadt arbete genom mantalsuppgifternas jemförande med församlingsboken och deras ordnande efter sagda bok, förmena komiterade, att det nya åliggandet i verkligheten komme att gestalta sig på ett sätt, som, ännu mer än ordalagen i stadgandet angåfve, komme att göra det till en börda af synnerligen besvärande beskaffenhet. Enligt förslaget skulle nemligen oriktiga mantalsuppgifter komma att medföra ansvar för den uppgiftsskyldige, men då pastor genom uppgifternas rättande vore i tillfälle att hjälpa de felande, skulle bland menigheterna helt visst den uppfattning snart göra sig gällande, att det vore pastors skyldighet att rätta de till honom inlemnade mantalsuppgifterna. Och efter en sådan uppfattning skulle pastor på grund af sin grannliga ställning till församlingsborna svårigen kunna undgå att lämpa sig, låt vara att menighetens opinion i det föreliggande ämnet ej hade det ringaste stöd i gällande författning. Härförutom vore det att befara, att pastor skulle nödgas tjenstgöra såsom skrifbiträde åt åtskilliga uppgiftsskyldiga församlingsmedlemmar, särskildt i stadsförsamlingar åt alla mindre skrifkunniga husfäder, hvilka enligt förslaget alltid måste aflemna skriftliga uppgifter. Sin åsigt om förslaget sammanfattar kyrkoskrifningskomitén sålunda, att genom detsamma det för presterskapets egentliga kallelse främmande bestyret med mantals-

skrifningen i väsentlig mån komme att öfverflyttas från mantalsskrifningsförrättaren till pastor, hvilket vore så mycket mera obilligt, som det skrifningsarbete, hvilket för rent borgerliga ändamål redan för närvarande vore presterskapet i vårt land ålagdt, nått den omfattning, synnerligen i större församlingar, att någon ökning deraf knappast vidare kunde ifrågasättas, utan att på samma gång toges under öfvervägande, huru ökade arbetskrafter för detta arbetes behöriga utförande kunde åstadkommas.

Då husförhörslängden i väsentlig grad ligger till grund för mantalslängden, bör lagstiftningen uppenbarligen sörja därför, att förstnämnda längd, då densamma vid mantalsskrifningsförrättningen anlitas, är i så fullständigt skick som möjligt. I detta afseende lemna emellertid gällande lagstiftning ganska mycket öfrigt att önska. På sätt komiterade erinrat, finnes, utom föreskrifterna om anmälning af födelser, dödsfall och giftermål m. m. samt om aflemnande af flyttningsbetyg, ej annan bestämmelse, som skulle kunna afse att göra det möjligt för pastor att till mantalsskrifningen få husförhörslängden vederbörligen kompletterad, än den i 4:de punkten af nådiga påbudet den 28 oktober 1812 meddelade föreskriften, att det åligger hvar och en husbonde eller den, hans egendom förestår, att vid husförhören sjelf tillstådes vara eller ock, i händelse af förfall, ingifva förteckning på de i hans hus eller på egorna boende personer till namn, ålder, befattning samt andra omständigheter vid vite af två riksdaler banko. Huruvida de anteckningar, som på grund häraf göras vid husförhören, skola få något egentligt värde för mantalsskrifningen, måste komma att bero deraf, om husförhören hållas under tiden närmast före sagda förrättning. Detta är dock icke fallet inom vidsträckta delar af riket, der husförhören på grund af lokala förhållanden icke hållas på hösten omedelbart före mantalsskrifningarne, utan måste försiggå i början af året eller på sommaren. Visserligen pläga inom flere församlingar, der husförhören hållas tidigare på året, vederbörande pastorer kort före mantalsskrifningen utlysa s. k. för-skrifningar för husförhörslängdens komplettering, men huruvida sådana för-skrifningar, hvarom författningarne intet känna, komma till stånd, beror helt och hållet af pastors goda vilja och intresse för att hafva sina kyrkoböcker i god ordning.

Lika med komiterade finner jag, att en lagstiftningsåtgärd för att afhjelpa sagda brist är oundgängligen af behovet påkallad, men jag instämmer å andra sidan äfven med kyrkoskrifningskomitén, som ansett bristen vara af beskaffenhet att böra afhjelpas i en kyrkoskrifningsförordning och icke i en mantalsskrifningsförordning. Den af komiterade

påpekade brist blefve nemligen afhjelpt, derest obligatorisk föreskrift meddelades om husförhörslängdens komplettering vid husförhör eller för-skrifning kort före mantalsskrifningen. I det inom ecklesiastik-departementet med ledning af sistnämnda komités betänkande upprättade förslag till förordning om kyrkoböckers förande finnes ock inrymd en § af följande lydelse:

»Församlingsbok skall af pastor årligen, efter den 1 november, särskildt för mantalsskrifningen rättas och kompletteras vid husförhör eller för-skrifningar. — — — — —

Härför åligger det hvar och en fastighetsegare eller den hans egendom förestår att för upplysningars meddelande, efter derom af pastor skedd pålysning, vid husförhören eller för-skrifningarne sjelf vara tillstädes eller ock, i händelse af förfall, låta ingifva förteckning, utvisande de i hans hus eller på hans egor boende personers namn, födelseår och dag samt befattning; börande derjemte pastor efterfråga, huruvida inom gård eller lägenhet från annan församling inflyttad person är boende, som ännu icke aflemnadt flyttningsbetyg.»

Tydligt är, att med den sålunda föreslagna anordningen det åsyftade målet, församlingsbokens fullständighet, skall befordras lika verksamt som på den af komiterade förordade vägen genom mantalsuppgifternas aflemnande till pastor. Det kan till och med måhända sägas, att dessa uppgifters aflemnande till mantalsskrifningsförrättaren vid sjelfva mantalsskrifningen är att föredraga ur den synpunkten, att, der denna förrättning t. ex. hålles i medlet eller slutet af december, uppgifterna gifva ett riktigare uttryck för förhållandena vid tiden för mantalsskrifningen, än om de skola upprättas och till pastor aflemnas en eller annan månad tidigare, då mer eller mindre betydande förändringar under denna mellantid naturligen i många fall inträffa.

Ur sjelfva mantalsskrifningens synpunkt lärer derföre skäl icke finnas att frångå det hittills öfliga sättet för mantalsuppgifternas aflemnande. Visserligen skulle, på sätt komiterade påpekat, genom den af dem förordade anordningen vinnas någon lättnad för allmänheten, då samma uppgifter finge användas för både kyrko- och mantalsskrifningen. Men utom det att någon allmännare klagan öfver den nuvarande ordningen i detta afseende icke synes hafva försports, fordrar billigheten, att hänsyn tages till den väsentligt ökade börda, som, enligt hvad kyrkoskrifningskomitén framhållit, genom den nya anordningen komme att åläggas presterskapet. Så vidt jag varit i tillfälle inhemta, är ock bland presterskapet den mening temligen allmänt rådande, att det nya åliggandet komme att blifva för detsamma synnerligen be-

tungande. Att bestyret med civilståndsregistrationen, hvilket i andra länder i allmänhet omhänderhafves af en särskild, talrik tjenstemannapersonal, hos oss kunnat öfverlätas åt presterskapet, leder visserligen till icke ringa besparing för det allmänna, men deraf följer ock, att vid bestämmandet af de fordringar, som ur civilståndsregistrationens synpunkt böra ställas på presterskapet, hänsyn tages dertill, att dessa icke få göras vidsträcktare, än som är förenligt med möjligheten för presterskapet att obehindradt utöfva sitt hufvudsakliga kall. Senare tidens förbättrade befolkningsstatistik har redan uti nu ifrågakvarande afseende ställt så stora fordringar på presterskapet, att dessa icke utan tvingande nödvändighet böra än ytterligare ökas, och en sådan nödvändighet föreligger enligt min tanke i detta fall icke.

På grund af nu anförda skäl har jag i det upprättade förslaget till mantalsskrifningsförrättning åt början af 5 § 1 mom. gifvit följande förändrade lydelse:

»En hvar, som ej hos annan mantalsskrifves, skall årligen vid mantalsskrifningen aflemna uppgift enligt bifogade formulär N:o 1, upptagande o. s. v.»

§ 6 (nya § 5).

Mom. 4 och 5. De i förevarande § omförmälda förteckningar och uppgifter skulle, enligt komiterades förslag, likasom mantalsuppgifterna aflemnas till pastor för att af honom medföras till mantalsskrifningen. Derest, på sätt jag förut anført, mantalsuppgifterna framgent komme att aflemnas på enahanda sätt som hittills, skulle ur denna synpunkt skäl ej heller förefinnas till afvikelse från den hittills gällande ordningen, att förstnämnda förteckningar och uppgifter, i den mån sådana förekommit, aflemnats till mantalsskrifningsförrättaren, men då, på sätt kyrkoskrifningskomitén framhållit, upplysning om förhållanden, som i församlingsboken böra antecknas, kunna af dessa förteckningar och uppgifter vinnas, har den af mantalsskrifningskomiterade föreslagna bestämmelsen om förteckningarnas och uppgifternas insändande till pastor bibehållits, men pastors befattning med dem blifvit inskränkt till att, efter tagen del af innehållet, öfversända dem till mantalsskrifningsförrättaren.

Då, enligt hvad jag inhemtat, förslag till särskilda utförliga bestämmelser i syfte att vinna kontroll öfver arbetare, som längre tid äro borta från sina hemorter, blifvit af kyrkoskrifningskomitén afgifvet och i ecklesiastikdepartementet är under beredning till underdånig föredragning, torde mom. 4 i förevarande § kunna utgå och ersättas

af ett tillägg till mom. 5 (nya mom. 4) af innehåll, att pastor eller församlingsföreståndare skall till mantalsskrifningen medhafva de senast till honom inkomna förteckningar öfver nyssnämnde arbetare, hvilka, enligt hvad särskildt är eller varder stadgadt, årligen skola af arbetsgifvare eller arbetsföreståndare meddelas.

§ 7

i komiterades förslag, hvilken paragrafs innehåll är betingadt af förslaget om mantalsuppgifternas aflemnande till pastor, torde böra utgå, i sammanhang hvarmed mom. 2 i § 9 (nya § 7) torde böra erhålla i viss mån förändrad lydelse.

§ 13 (nya § 11).

Enligt § 10 mom. 2 i gällande mantalsskrifningsförordning skall mantalslängden med tillhörande bilagor inom viss bestämd tid af mantalsskrifningsförrättaren aflemnas till vederbörande pastor, som har att jemföra mantalslängden med husförhörsboken och förekomna anmärkningar i förstnämnda längd anteckna.

Enahanda bestämmelse förekommer i förevarande § af komiterades förslag endast med den ändring, att pastors anmärkningar skola upptagas å särskild förteckning, som mantalslängden bifogas, hvarigenom man afsett att förebygga nu brukliga öfverstrykningar och ändringar i längden, som ofta åstadkomma ovisshet om verkliga innehållet.

Under åberopande deraf att i statsrådsprotokollet den 7 december 1888 vid angifvande af kyrkoskrifningskomiténs uppdrag uttalats, att man borde sträfva att afhjelpa onödiga svårigheter för presterskapet vid det ständiga kyrkoskrifningsarbetet och underlätta presterskapets möda och besvär vid ministerialböckernas förande, har nämnda komité hemställt, att pastor måtte befrias från sin nyssberörda skyldighet att justera mantalslängden. Enligt komiténs mening borde det nemligen förutsättas, att mantalsskrifningsförrättaren efter pastors diktamen rätt uppsatt sin längd, och kunde, derest någon ytterligare visshet härom behöfdes, densamma vinnas med mindre besvär för pastor, om justering vid sjelfva förrättningen skedde hushåll för hushåll eller gård för gård.

Då det emellertid naturligen är af synnerlig vigt, att mantalslängden blir i möjligaste mån riktig och dess jemförande med husförhörslängden eller församlingsboken är den enda fullt verksamma kontrollen i

detta hänseende, synes det vara oundgängligt att bibehålla föreskriften om pastors granskningskyldighet; och kan jag alltså icke biträda kyrkoskrifningskomiténs nyssberörda hemställan.

§ 15 (nya § 13)

har omredigerats med anledning deraf, att, såsom jag förut framhållit, den nuvarande anordningen för mantalsuppgifternas aflemnande borde bibehållas.

§§ 16 och 17 (nya §§ 14 och 15).

Komiterade hafva ansett, att böter icke, såsom i §§ 5 och 6 af 1861 års förordning föreskrifves, böra ifrågakomma för underlåtenhet att aflemna flyttningsbetyg och mantalsuppgifter, utan att, då en sådan underlåtenhet eger rum, det felande betyget eller uppgiften allenast bör den försumlige på visst föreskrifvet sätt affordras, med visst äfventyr för honom, om han icke ställer sig uppmaningen till efterrättelse, och med skyldighet för honom att lemna den tjänsteman, som verkställt infordrandet, skälig godtgörelse för hans besvär. Komiterade hade nemligen för sin del icke kunnat annat än finna det oegentligt, att bötesstraff stadgades för en försummelse af ifrågavarande beskaffenhet, och erfarenheten hade också ådagalagt, att de nu föreskrifna böterna, särskildt de för underlåtenhet att aflemna flyttningsbetyg, i verkligheten icke så ofta utdömdes, hvilket förhållande naturligen föranledts, bland annat, af vederbörande pastorers motvilja för att anmäla sina församlingsbor till bötesstraff. Det syntes komiterade för öfrigt vara af mindre vigt, att en person blefve straffad för det han underlåtit att aflemna en för mantalsskrifningen nödig handling, än att denna handling verkligen komme till någon nytta vid förrättningen, och ur denna synpunkt syntes komiterades förslag ega stort företräde framför den nuvarande anordningen. Med nu gällande stadganden, sådana dessa tillämpades, kunde nemligen den felande handlingen svårligen komma vederbörande till handa förr än någon längre tid efter förrättningen, då den blefve af ringa eller intet värde för denna.

Att den af komiterade föreslagna utväg att genom vederbörande tjänsteman affordra person, som försummat aflemna flyttningsbetyg eller mantalsuppgift, det felande betyget eller uppgiften skall, sedan försummelsen en gång skett, på ett verksammare sätt än den för dylikt fall nu stadgade procedur af upprepade vitesförelägganden lända till målet,

håller jag för högst antagligt och jag tillstyrker därför bifall till det samma. Men deraf följer enligt min åsigt ingalunda, att bötesbestämmelserna böra bortfalla. Det gäller här icke blott att afhjelpa följderna af den försummade uppgiftsskyldigheten, utan lika mycket att förebygga sjelfva försummelsen. Och i detta afseende lär det näppeligen kunna betviflas, att böteshotet, helst i förening med ersättningskyldighet för infordrandet af felande uppgift, skall verka kraftigare än endast risken att få betala sistnämnda ersättning. I afgifvet utlåtande öfver landsstatskomiténs förslag till mantalsskrifningsförordning, deri jemväl ifrågavarande bötesbestämmelser blifvit borttagna, afstyrkte äfven kammarrätten, bland annat, på nyssnämnda skäl förslaget härom och framhöll dervid jemväl, att sagda bötesbestämmelser icke kunde anses mera oegentliga än bestämmelserna om straff för öfverträdelse af andra ordningsföreskrifter. Hvad böterna för underlåtenhet att aflemna flyttningsbetyg beträffar, har deras bibehållande ur kyrkoskrifnings synpunkt ansetts önskligt, och, enligt hvad jag inhemtat, är i det inom ecklesiastikdepartementet upprättade förslaget till förordning angående kyrkoböckers förande sådant bötesansvar föreskrifvet. På grund af det anförda har jag i förevarande § af förslaget till mantalsskrifningsförordning upptagit det nu stadgade bötesansvaret, 2 kronor, för underlåtenhet att aflemna mantalsuppgifter, hvaremot, då enligt förslaget felande mantalsuppgift omedelbart skall infordras genom krono- eller stadsbetjent mot särskild ersättning för hvarje gång, det nu stadgade förhöjda bötesstraffet af 4 kronor vid upprepad tredska ej vidare ansetts erforderligt.

Ehuru, såsom nämndt, straffet för underlåtenhet att aflemna flyttningsbetyg upptagits i förordningen angående kyrkoböckers förande, har det likväl, i öfverensstämmelse med hvad kyrkoskrifningskomitén hemställt, ansetts mest ändamålsenligt att upptaga bestämmelserna om böternas uttagande och de felande uppgifternas införskaffande i mantalsskrifningsförordningen i sammanhang med enahanda bestämmelser rörande felande mantalsuppgifter.

Under erinran hurusom i § 6 mom. 9 af gällande mantalsskrifningsförordning stadgades, att den, som utan anmaldt laga förfall underlåte att vid mantalsskrifning lemna sådan uppgift, som i föregående moment af paragrafen omförmäldes, skulle böta 2 riksdaler, samt uti mom. 10 af samma §, att den, som genom oriktig eller ofullständig uppgift föranledde, att någon skattskyldig blefve ur mantalslängden utesluten eller undginge att till stadgade skattebidrag uppföras, skulle böta 2 riksdaler och för gäldande af samma skattebidrag vara ansvarig, har kammarrätten uti sitt den 27 februari 1880 öfver landsstatskomiténs

téns förslag till mantalsskrifningsförordning afgifna utlåtande fäst uppmärksamheten derå, att sagda bestämmelser vid tillämpning på förekomna fall stundom blifvit så tolkade, att ansvar för oriktig och ofullständig mantalsuppgift endast i sådan händelse ansetts kunna ådömas, att oriktigheten eller ofullständigheten föranledt dertill, att skattskyldig blifvit ur mantalslängden utesluten eller undgått att till stadgade skattebidrag uppföras. Vid sådant förhållande och då Eders Kongl. Maj:t, enligt särskilda nådiga beslut, ådömt böter för oriktig och ofullständig uppgift, fastän nyssnämnda påföljd icke inträffat, hade kammarrätten ansett sig böra i underdånighet hemställa, huruvida icke i en ny mantalsskrifningsförordning sagda bestämmelser kunde erhålla sådan förändrad lydelse, att anledning till missuppfattning i fråga om deras förstånd i omförmälda afseende derigenom blefve undanröjd.

Då det för ett riktigt resultat af mantalsskrifningen är af nöden, icke blott att mantalsuppgift aflemnas, utan äfven att denna är *riktig* och *fullständig*, och den, som lemnat oriktig eller ofullständig uppgift, i sjelfva verket icke fullgjort den i författningen stadgade uppgiftsskyldigheten, synes enahanda ansvar böra i båda fallen inträda och detta oberoende deraf, huruvida i senare fallet den begångna felaktigheten ledt dertill, att skattskyldig blifvit ur mantalslängden utesluten eller undgått att till stadgade skattebidrag uppföras. I öfverensstämmelse härmed har förevarande § blifvit affattad.

Enligt gällande mantalsskrifningsförordning tillfalla böter, hvartill häradsskrifvare eller pastor gjort sig skyldig, de fattige inom den församling, der den bötfälde är bosatt, medan af andra böter, som på grund af författningen ådömas, de fattige åtnjuta hälften och åklagaren hälften.

I sina öfver den första mantalsskrifningskommitténs förslag afgifna utlåtanden hafva Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge, Malmöhus och Örebro län hemställt, att åklagares andel i mantalsskrifningsböter måtte upphöra. Vid senaste löneroglering för häradsskrifvarne synes jemväl hafva blifvit förutsatt, att sagda åklagareandel skulle komma att bortfalla. I nådiga brefvet den 28 maj 1880 angående löneroglering för desse tjenstemän uppräknas nemligen de sportler, hvilka fortfarande skulle komma att utgå till häradsskrifvarne, och angifves dervid, att »tills vidare och intill dess annorlunda kunde varda förordnad» äfven åklagareandelar af sakören skulle ingå bland dessa sportler. Denna inkomst har icke tagits i beräkning vid uppgörande af lönerogleringen för häradsskrifvarne. Rörande denna fråga yttras i det af kammarkollegium, statskontoret och kammarrätten den 12

december 1878 afgifna underdåniga utlåtande, att, då den inkomst af bötesandelar, som kunde tillfalla häradskrifvare och hvilken, enligt af löneregleringskomitén meddeladt sammandrag, för hela riket icke uppgått till mera än omkring 1,700 kronor i medeltal för åren 1863—1872, kunde antagas härflyta från det i mantalsskrifningsförordningen förekommande stadgande, att vissa enligt nämnda förordning ådömda böter skulle tillfalla åklagaren och de fattige till hälften hvardera, men frågan om mantals- och skattskrifningarnes förrättande då icke vore föremål för utlåtande, erfordrades ej vidare yttrande i denna del, än att ifrågavarande inkomst syntes allt för ringa att vid löneregleringen tagas i särskildt betraktande.

Lika med förut omförmälda länsstyrelser anser jag önskvärdt, att den ifrågavarande åklagareandelen må bortfalla, och då, enligt hvad jag nyss framhållit, densamma icke tagits i beräkning vid löneregleringen för häradskrifvarne och, med afseende på inkomstens obetydlighet, någon betänklighet icke torde böra möta för dess upphörande jemväl hvad mantalsskrifningsförrättare i stad beträffar, har i det upprättade förslaget till mantalsskrifningsförordning bestämmelsen om åklagares rätt till andel i böter uteslutits.

Med undantag för sagda åklagareandel tillfalla för närvarande, enligt hvad ofvan blifvit nämndt, böter, som ådömas enligt mantalsskrifningsförordningen, de fattige eller med andra ord vederbörande kommun såsom fattigvårdssamhälle. Då det synes lämpligt, att de ifrågavarande böterna fortfarande tillfalla kommunerna, har i fråga om dispositionen af sagda böter i författningsförslaget ej gjorts annan ändring, än att böterna tillerkänts vederbörande kommuner utan angifvande af det sätt, hvarpå de borde af dessa användas, samt att denna disposition stadgats för samtliga hithörande böter i deras helhet, således med inberäknande af den forna åklagareandelen, der sådan utgått.

I denna § har jemväl inryckts en bestämmelse, motsvarande den i nådiga förordningen den 22 december 1869 innefattade föreskrift, att böter, som ådömas för begångna förseelser i afseende å aflemmandet af flyttningsbetyg och mantalsuppgifter, skola, der den bötfälde saknar tillgång till deras gäldande, i kronoräkenskaperna afkortas.

§ 18 (nya § 16).

Förordningen angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande den 20 juli 1861 gäller icke för lappmarkerna. För dessa gäller i stället nådiga förordningen angående mantalsskrifning eller folkräk-

ning i Vester- och Norrbottens läns lappmarker den 9 november 1866. Att i denna författning, som i allt väsentligt öfverensstämmer med den allmänna mantalsskrifningsförordningen, sjelfva förrättningen i stället för »mantals- och skattskrifning» benämnes »mantalsskrifning eller folk-räkning» beror deraf, att mantalsskrifningen i lappmarkerna icke afsåg att ligga till grund för skattskyldighet. Bevillningstaxering infördes nemligen derstädes först genom nådiga kungörelsen den 30 maj 1873 och mantalspenningar utgöras ännu alltjemt icke af invånarne i lappmarkerna, detta senare på grund af § 1 mom. c) af förordningen angående mantalspenningarnes utgörande den 24 april 1863, ett undantagsförhållande, om hvars partiela upphörande jag längre fram i dag går att göra underdånig framställning.

Komiterade, som i likhet med de båda föregående komitéer, hvilka afgifvit förslag till ny mantalsskrifningsförordning, samt kammarrätten icke funnit någon särskild dylik förordning för lappmarkerna nödig, hafva i mom. 1 af denna § intagit de afvikande bestämmelser, som komiterade funnit vara erforderliga på grund af de för lappmarkerna egendomliga förhållanden. Den viktigaste af dessa afvikelser är den, att mantalsskrifningarne i lappmarkerna framgent likasom hittills skulle verkställas af länsmännen. Beträffande frågan härom hade chefen för finansdepartementet den 8 november 1887 anmodat Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens och Norrbottens län att inkomma med yttrande, huruvida en öfverflyttning på vederbörande häradsskrifvare af skyldigheten att förrätta mantalsskrifningen inom lappmarkerna kunde anses lämplig eller om hinder därför förefunnes. Till svar härå erinrade Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens län endast derom, att häradsskrifvare ej funnits eller funnes i lappmarksfögderiet inom länet samt att Eders Kongl. Maj:t i nådigt bref den 12 januari 1874 angående verkställighetsåtgärder i anledning af bevillningstaxerings införande i lappmarkerna förklarar sig framdeles vilja fatta nådigt beslut angående ifrågasatt anställning för framtiden af en ständig häradsskrifvare inom sagda fögderi. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län, som i underdånigt utlåtande den 25 juli 1873 öfver mantalsskrifningskomiténs förslag förordar en dylik öfverflyttning, ansåg deremot förändringen numera nära nog omöjlig att genomföra, då nya hinder, sedan förra utlåtandet afgafs, deremot uppstått. Häradsskrifvarne hade nemligen förutom göromålen med mantalsskrifningens förrättande i kustlandets socknar samt uppgörande af uppbördsböcker och debetsedlars utskrifning, hvilka arbeten till större eller mindre del måste verkställas under november och december må-

nader, fått en icke oväsentlig tillökning i sina göromål att vid sistberörda tid utföra genom bestämmelserna i nya värnpligtslagen samt föreskriften att fögderiernas specialräkningar skulle vara avslutade till den 31 december och till länsstyrelsen insända före den 15 derpå följande januari. Då nu härtill komme, att häradsskrifvarne för förrättande af mantalsskrifningen i lappmarkssocknarne skulle vara nödsakade att utom nuvarande väglängder tillryggalägga följande miltal från närmast till lappmarken belägna förrättningsställe inom kustlandet och tillbaka, nemligen häradsskrifvaren i Piteå fögderi omkring 42 mil, häradsskrifvaren i Luleå fögderi omkring 28 mil, häradsskrifvaren i Kalix fögderi omkring 28 mil och häradsskrifvaren i Torneå fögderi omkring 40 mil, insåges lätt, hvilken lång tid desse tjenstemän skulle få vara frånvarande från sina hem just under en tid af året, då arbetet vore för dem mest brådskande. På nu anförda skäl afstyrkte Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att någon öfverflyttning på häradsskrifvarne af mantalsskrifningarnes förrättande inom lappmarkerna för närvarande företoges, åtminstone så länge dessa förrättningar icke kunde företagas under en annan tidpunkt af året.

Med afseende å hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län sålunda anført och då Eders Kongl. Maj:t icke torde finna skäl att af nu ifrågavarande anledning vidtaga åtgärder för anställandet af en häradsskrifvare i lappmarksfögderiet af Vesterbottens län, torde Eders Kongl. Maj:t finna den väckta frågan om öfverflyttning å häradsskrifvare af skyldigheten att förrätta mantalsskrifning i lappmarkerna böra förfalla.

De vid komiterades förslag fogade formulär hafva med anledning af erinringar utaf statskontoret och kammarrätten underkastats några smärre förändringar, hvarjemte iakttagits de jemkningar i formulären till mantalslängd och andra hithörande handlingar, i hvad de afse värnpligtsförhållanden, som faststälts genom nådiga kungörelsen den 30 juni 1893.

I sammanhang härmed anhåller jag att få i underdånighet anmäla en af chefen för generalstaben i skrifvelse af den 6 oktober 1887 gjord framställning, att, för beredande af kännedom om värnpligtslagens verkningar samt om det sätt, hvarpå värnpligtsområdenas befälhafvare i stort sedt handhade det dem åliggande redovisningsväsendet, afskrifter af den i § 8 mom. 7 af gällande mantalsskrifningsförordning omförmälda

förteckning öfver s. k. obefintlige samt af de kolumner i fögderisammandragen öfver mantalslängderna, som afsåge värnpligtsförhållanden, måtte årligen insändas till vederbörande länsstyrelser för att ofördröjligen tillställas landtförsvarsdepartementets kommandoexpedition.

Kammarrätten, hvars utlåtande öfver denna framställning infordrats, har anført, att, då, på sätt § 10 mom. 2 i gällande mantalsskrifningsförordning innehölle, ifrågavarande förteckning och sammandrag skulle upprättas i två exemplar, af hvilka det ena skulle bifogas de till kammarrätten ingående kronoräkenskaperna och det andra förvaras i häradsskrifvarekontoret eller hos magistraten, nådigt bifall till chefens för generalstaben förslag komme att medföra något ökade kostnader och besvär för vederbörande mantalsskrifningsförrättare, genom hvars försorg jemväl bestyrkt afskrift af förteckningen å s. k. obefintlige skulle, enligt § 8 i nyssnämnda förordning, till länsstyrelsen insändas, men att denna omständighet icke borde utgöra hinder för meddelande af den utaf chefen för generalstaben äskade föreskrift, om behofvet hvaraf kammarrätten icke tillkomme att inlåta sig i bedömande.

Med erinran att enligt det af mig föredragna förslaget till ny mantalsskrifningsförordning någon förteckning öfver obefintlige ej vidare skulle upprättas, ber jag att få meddela, att jag hos krigsstyrelsen förvissat mig ej mindre derom, att bortfallandet af förteckningen öfver obefintlige ur militär synpunkt ej medför nämnvärd olägenhet, än äfven att på grund af den sedan år 1887 vunna erfarenheten något större behof af de i chefens för generalstaben skrifvelse ifrågasatta afskrifter numera ej kan anses förefinnas. Enligt vunnen erfarenhet vet man nemligen numera med säkerhet, att inskrifningslängderna hafva *flere* namn, d. v. s. större personantal, än den officiela statistiken att uppvisa, och kan det, sedan en värnpliktig väl fått sitt namn upptaget uti en inskrifningslängd, dermed ock anses vara sörjdt för hans redovisning så godt ske kan.

Jag anser mig derföre böra hemställa, att förevarande framställning ej må till någon Eders Kongl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

Uti en af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län med underdånig skrifvelse den 8 oktober 1892 insänd framställning af den 28 nästföretgångne september har Malmöhus läns landsting erinrat, att vid samma års lagtima riksdag i Andra Kammaren väckts

motion om underdånig skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t med anhållan, att i sammanhang med förslag till ny mantalsskrifningsförordning jemväl måtte framläggas förslag till sådan ändring i gällande legostadga, att flyttningstiden för tjenstehjon bestämdes till den 24 november; att berörda motion, hvori såsom skäl till den önskade förändringen anfördes svårigheten, särdeles i landets sydliga provinser, att under numera ändrade jordbruksförhållanden samt utvecklade odling af rotfrukter, hvarigenom flere viktiga arbeten blifvit förlagda till senhösten, medhinna dessa arbeten samt de olägenheter och förluster, hvilka måste uppstå, om jordbrukaren icke under tiden hade att påräkna sitt gamla arbetsvana tjenstfolk, i så måtto tillstyrktes af lagutskottet, att i den föreslagna skrifvelsen skulle begäras allenast framläggande af förslag till framflyttning af flyttningstiden utan angifvande af viss dag; men att emellertid så väl motionen som utskottets hemställan af Riksdagen afslogos, hufvudsakligen på den grund att den åsyftade förändringen, om ock för södra delen af riket nyttig, icke för mellersta Sverige skulle medföra gagn samt för norra Sverige blefve absolut skadlig. Enär likväl denna fråga, som stode i nära sammanhang med de i afseende å mantalsskrifningen gifna föreskrifter, syntes landstinget af största vikt, särdeles för de sydligaste provinserna i riket, har landstinget i underdånighet anhållit, att, innan förslag till ny mantalsskrifningsförordning för Riksdagen framlades, Eders Kongl. Maj:t täcktes finna skäligt infordra landstingens yttrande angående ändring i legostadgan, åsyftande framflyttning af flyttningstiden för tjenstehjonen.

Då emellertid Eders Kongl. Maj:t torde finna hvad rörande denna fråga förekommit icke utgöra giltig anledning att i densamma inhemta landstingens yttranden, hemställer jag, efter samråd med chefen för justitiedepartementet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes finna Malmöhus läns landstings förevarande framställning icke till vidare åtgärd förledda.»

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst ett i öfverensstämmelse med de af honom sålunda uttalade åsigter affattadt, detta protokoll under litt. — bilagdt förslag till förordning angående mantalsskrifning, hemstälde departementschefen, att Kongl. Maj:t täcktes genom nådig proposition inhemta Riksdagens yttrande öfver samma förslag samt dess godkännande af förslaget i de delar, som låge till grund för utgörandet af allmänna utskylder.

Hvad föredragande departementschefen sålunda yttrat och hemställt, deruti statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Hugo Malm.